

5000–9999 batoj – 4 baladoj

& Jen pavo flugas al sudoriento:490

& Sigurda balado:504

& Valdemara balado:517

& Morta princino kaj sep herooj:540

& Jen pavo flugas al sudoriento:

< Rekante 15 el 29 batoj por strofo, entute 5249 paŝoj dum 58 minutoj. El ĉina tradukis Laŭlum (El Popola Ĉinio, 82/05, paĝoj 22-25). Popolkanto de la regperiodo Jian'an (196-220 p. K.) de Han-dinastio. Baladigis Martin Strid (2016) per tonoj el ĉina klasika komponaĵo samtema.>

(#Melodio:

<1,5:29> (

/So LaSo MiDo LA SO LADo ReMi; Mi ReDo SOLA ReDo LA Do ReMi;

(#Rekantaĵo: do LaSo MiDo FaaLalFa MiRe DoSO LA; LA DoRelMi SoLa SoLa SolLa MilSo DolRe Mi)

)×181)+

(& Strofoj:

,& Unua parto:

'1 /Jen pavo flugas al sudoriento, ; kvin-lie* sin returnas kun ve-sento*.

(×: Sed bopatrino ŝin ri2proĉis pri kondu't' . ; Li ĵuri2s: Li ne rompos ku2n ŝi2 ko2re.)

,& Dua parto:

'2 "Mi, dektrijara, blanksilkaĵojn teksis, ; kaj dekkvarjara tajlorarton regis,

'3 en aĝo dekkvinjara konghoŭ-ludis*, ; en l' jar' deksepa klasikaĵojn legis,

'4 en l' jar' deksepa prenis min sinjoro, ; kaj ofte mi malĝojas en la koro.

'5 Vi, oficisto en la prefektejo, ; laboras ĉiam ja kun devkonscio.

'6 L' edzino restas en soleco, ;
maloftas inter ni konversacio.
.....

'16 Se l' bofilin' kondutas ne
maldece. ; do kial vi ŝin
traktas nepanjece?"

'7 Sen dorm' necesa mi al la
teksilo ; jam devas iri tuj je
kokokrio.

'8 Tritage de mi pretis kvin
ŝtofpecoj, ; sed panjo min
riproĉis pri lanteco.

'9 Ne veras, ke l' teksado lante
iras, ; sed serv' en via domo
malfacilas!

'10 Por tion plenumadi mi
debilas, ; do mia plua resto ne
utilas.

'11 Nun decas peti de la
bopatrino ; eksedzinigon al mi
je la fino."

'12 Kaj sekve l' oficisto de l'
prefekto ; parolis al patrino
kun respekto:

'13 "La sort' al mi ne donis
altdestinon. ; Feliĉe mi akiris
ĉi virinon.

'14 Geedza par' fariĝis ni
volonte ; kaj restos geamikoj
eĉ transmonde*.

'15 Ni nur kunvivis ne pli ol
tri-jare, ; do tre mallonge, nur
komencofare.

,& Tria parto:

'17 Al l' oficisto diras la patrino: ; "Jen kia manko de prudento!

'18 Ne scias ĝentilecon ĉi virino, ; kaj ŝi kondutas kun liber' sen limo.

'19 Delonge indigniĝis mia koro. ; Ĉu povas mi vin lasi al la volo!

'20 Nun vivas en la orienta domo ; bona knabin' — Ĉin Lofu, ŝia nomo.

'21 Ŝi estas senkompara en beleco, ; mi svatos ŝin por via reedzeco.

'22 Do senprokraste ŝin vi jam forsendu, ; forigu ŝin — ĉi vortojn ja atentu!"

'23 Kaj diras l' oficisto de l' prefekto ; al panjo surgenue kun respekto:

'24 "Se hejmen mi l' edzinon nun resendus, ; en solo mi la morton ĝisatendus!"

'25 Aŭdinte tion la patrin' grakadas ; de kolerego kaj l' sidilon batas:

'26 "Ha, ci, knabaĉ', nun tute jam sen timo, ; aŭdacas eĉ paroli pro l' virino!

'27 Se mi jam tute perdis ŝian koron, ; mi nepre malkonsentos vian volon!"

,& Kvara parto:

'28 La oficist' nenion plue diris, ; post riverenc' en sian ĉambron iris.

'29 Li sentis kvazaŭ ŝtopon en la kolo ... ; Aŭdiĝas al l' edzin' lia alparolo:

'30 "Ne volas mi al patra dom' vin peli, ; sed la patrin' devigas min krueli.

'31 Al la patrino iru provizore; mi iros prefektejon por-labore.

'32 Ne longe poste hejmen mi revenos ; kaj certe mi denove vin alprenos.

'33 Pro tio do toleru l' mizerhoron, ; kaj metu miajn vortojn en la koron."

'34 L' edzino diras al la oficisto: ; "Finiĝu jam la malfeliĉo-listo!

'35 Antaŭe mi, en tago aŭtunfina, ; transvenis al vi, de la dom' patrina.

'36 Mi obeemis al la bopatrino. ; Ĉu mi aŭdacus agi laŭ inklino?

'37 Mi tage-nokte ĉiam diligentas, ; sed min en solo maldolĉec' turmentas.

'38 Mi pensis, ke mi estas senerara ; en servo al la bopatrino kara.

'39 Sed tamen rezultiĝis la elpelo, ; pro kio do babili pri reveno!

'40 Mi havas vatjaketon kies belaj ; brodaĵoj ĉarmas kiel floroj veraj,

'41 litvualeton kun ruĝsilka supro ; kaj aromsakoj ĉe ĉiuj anguloj,

'42 sesdek aŭ sepdek ornamaĵajn kestojn ; lititajn verde-blue per silkŝnuroj.

'43 En ili konserviĝas aĵ-kolektoj — ; diversaspecaj estas la objektoj.

'44 Modestas ili kiel la mastrino, ; ne indas al l' estonta novedzino.

'45 Do ilin uzu kiel donaceton, ; de nun ni ne plu spertos ja kuneston.

'46 Per ili konsoligu via koro, ; min ĉiam tenu en via memoro."

,& Kvina parto:

'47 Je kokokri' heliĝas jen ekstere, ; l' edzin' leviĝas, sin ornamas bele.

'48 Per jup' brodita ŝi l' aspekton ŝanĝas ; kaj ĉion kvar-kvin-foje rearanĝas.

'49 Silkŝuojn surpieden ŝi surmetas, ; surkape testudoŝelaĵ' briletas.

'50 Talie ĉarmas zon' el silko blanka, ; orele pendas lunoperl' senmanka.

'51 La fingroj delikatas versimile ; al ŝenoprazaj tigoj kaj l' lippara

'52 kolor' cinabre ruĝas. Ŝi gracile ; paŝetas kun beleco senkompara.

'53 Ŝi l' bopatrinon adiaŭis bene, ; sed tiu ne admonis ŝin detene.

'54 "En la pasinto estis mi knabino ; vivanta en kampara kruda sino;

'55 edukon decan mi ne ricevintas, ; kaj kun sinjor' pariĝi mi ne indas.

'56 Donacojn de vi multe mi akiris, ; sed por mi l' servo al vi malfacilis.

'57 Hodiaŭ l' patran domon mi reiros,

kaj timas, ke pro pen' vi peze spiros."

'58 Ŝi adiaŭis al la bofratino, ; larmante perle kun korinklino:

'59 "Je l' tago kiam mi alvenis ĉe vi, ; fratin', vi altis nur pli ol la lito;

'60 nun estas vi en sama alt' kiel mi, ; sed baldaŭ mi fariĝos forpelito.

'61 Patrinon atenteme vi prizorgu ; kaj dum irado vi ŝin helpapogu.

'62 Je l' sepa* aŭ deknaŭa* amuztago, ; memoru min dum via petolago."

'63 Eliras kaj ascendas ŝi la ĉaron, ; viŝante la larmantan okulparon.

'64 En fronto l' oficisto sur ĉevalo ; veturas, post li la edzin' en ĉaro.

,& Sesa parto:

'65 Grinc-grince kaj knar-knare l' veturilo ; alvenas stratobuŝon, kaj la viro

'66 descendas la ĉevalon, ĉaren li eniras ; kaj kun klinita kap' li flustre diras:

'67 ("Mi ĵuras: Mi ne rompos kun vi kore! ;)×

'68 Reiru hejmen nun nur provizore, ; kaj l' prefektejon iros mi ĉi-hore.

'69 Mi baldaŭ jam revenos kaj vin vidos. ; Je Dio, mi neniam vin perfidos."

'70 Al l' oficisto diras la edzino: ; "Mi dankas pro l' sincera korinklino.

'71 Se plue en la koro vi min tenos, ; mi ja esperas ke vi baldaŭ venos.

'72 Rokego firma estu vi, sinjoro, ; kaj mi fragmito mola aŭ akoro

'73 fleksebla forta kiel silkfadeno; kaj l' roko ne ŝanĝiĝos en sinteno.

'74 Mi havas fraton de la patra gento, ; tondrosimilan en temperamento.

'75 Li ne permesus agi laŭ la volo, ; sed turmentadus min per malkonsolo."

'76 Svingante manon diris adiaŭon ; la geamantoj kun bedaŭra koro.

'77 En sian patran domon ŝi revenas, ; sed ĉie malhonoro ŝin venenas.

'78 Manklakas la patrino: "Ho, subite ; revenas vi al hejmo seninvite*!

'79 Vi dektrijara lernis de mi tekson. ; en l' jar' dekkvara vi ekfaris veston,

'80 en la dekkvina vi konghoŭ-on ludis, ; en la deksepa etiketon studis,

'81 en la deksepa vin al vir' mi donis, ; pensante ke vi virtovojon konis.

'82 Se vi ne kulpus, kial sen revoko ; revenas nun vi al la hejma loko?"

'83 Honteme Lanĝi diras al patrino: ; "Senkulpa estas ja via filino."

'84 (Kaj la patrinon trafis tristoŝoko. ;)×

,& Sepa parto:

'85 Dek kelkajn tagojn post la hejmeveno, ; sendit' de l' konteestro kun svat-celo

'86 prezentas: "Lia tria fil' je belo ; ja estas senkornpara sur la tero.

'87 Nur deknaŭ-jara, tamen eminenta ; montriĝis li en arto elokventa."

'88 Patrino la filinon alparolas: ; "Respondu la svatiston, se vi volas!"

'89 Kun larmoj la filino diras jene: ; "Kiam veturis Langi hejmevene,

'90 l' oficisto diris al mi ripetfoje: ; Neniam ni disiĝu vivovoje.

'91 Se mi hodiaŭ agus lin perfide, ; ne decus ja konduti moral-spite.

'92 Prefere la senditon nun rifuzu ; kaj poste ni senhaste l' saĝon uzu."

'93 Patrin' al la svatist' pretekston levis: ; "Mizera mi filinon ĉi ricevis;

'94 Mizera mi filinon ĉi ricevis; ; post nupto baldaŭ ŝi reveni devis.

'95 Se ŝi ne povis gajni l' oficistan koron, ; ĉu povus kontentigi ŝi l' sinjoron?

'96 Feliĉe vi ja povas serĉi vaste; konsenti mi ne povas jam nun haste."

,& Oka parto:

'97 De la tajŝoŭ-o*, tagojn post ĉi tio, ; alvenas la kontesekretario:

'98 "Mi diris al Tajŝoŭ', ke Lanĝi estas ; filin' el altrangula familio

'99 Kaj nun ankoraŭ lia kvina filo, ; supere bela, restas fraŭla viro.

'100 Por peti, ke mi agu kiel svatisto, ; la jenon diris al mi la skribisto:

'101 Sen ĉirkaŭfrazo diru, ke sinjoro ; tajŝoŭ-o havas filon. Kun honoro

'102 nun venas svati mi je lia nomo, ; por parenĉiĝ' kun via nobla domo."

,& Naŭa parto:

'103 Rifuze diras la patrino jene: ; "Filino mia ĵuris resti hejme;

'104 Filino mia ĵuris resti hejme; devigi ŝin ja estas nekonvene."

'105 Aŭdinte tion la pliaĝa frato ; maltrankviliĝas kore tre ĉagrene.

'106 Li ekparolas al fratino sia: ; "Decido via — kiel malracia!

'107 Al eksedzino de oficisteto ; nun eblas edziniĝ' al sinjorido;

'108 ĉielen vi leviĝos de la tero ; kaj ĉiam vivos gloire en prospero.

'109 Se vi ne volus edziniĝi al li, ; do kion volus vi estonte fari?"

,& Deka parto:

'110 Respondas Lanĝi kun levita kapo: ; "Ja pravas ĉiu via vort-silabo.

'111 Foriris mi por servi al la edzo, ; sed nun revenis al vi de vojmezo.

'112 Aranĝi fraĉjo povas laŭ la volo, ; ĉu povus mi arbitri laŭ la koro?

'113 Kvankam priĵuris mi kun la sinjoro, ; neniam estos por ni revid-horo.

'114 Do tuj vi povus jam konsenton fari ; kaj geedziĝan feston tuj prepari."

,& Dekunua parto:

'115 Leviĝas la svatisto de l' sidilo ; kun ĝojaj jesoĵ, rido kaj ĝentilo.

'116 Li al tajŝoŭ' revenas kun ĉi diro: ; "La taskon mi plenumis kun honoro

'117 kaj l' svato akceptiĝis kun favoro." ; Aŭdinte la raporton la sinjoro

'118 Tajŝoŭ-o ĝojas per la tuta koro, ; konsultas notojn en la almanako

'119 kaj librojn kaj konstatas, ke l' monato ; tre taŭgas por elekt' de edziĝdato.

'120 "Favora tago estas la trideka, ; hodiaŭ estas jam la dudeksepa;

'121 aranĝi nuptofeston vi jam povas." ; Al tualet'! Tuj homoj sin ekmovas

'122 Al tualet'! Tuj homoj sin ekmovas ; arope kiel nuboj sin glitŝovas.

'123 Jen ŝipoj nigrabirda, blankacigna — ; ĉe l' kvar anguloj pendas drakoflagoj

'124 flirtantaj en la vento, graci-signaj. ; Jen antaŭ ora ĉar' kun jadaj radoj

'125 ĉeval' blu-blanka dignas
en marŝado ; kun silkofranĝa
or-aĵura selo.

'126 Tri milionoj da donac-
moneroj ; ligitaj per silkŝnur'
kun nigrobelo.

'127 Tricent rulaĵoj da silkaĵoj
buntaj, ; frandaĵoj maraj el
lontanaj lokoj.

'128 De l' gubernia urbo jen
abundaj ; sekvantoj kvincent
marŝas — ho, homblokoj!

,& Dekdua parto:

'129 Al la filino la patrino
diris: ; "Ĵus de l' tajŝoŭ' leteron
mi akiris,

'130 ke morgaŭ oni venos vin
forpreni. ; Kial ankoraŭ vi ne
vestojn faru?

'131 Ne per saboto la aferon
baru!" ; Silentis la filino
ĉagrenplene

'132 kaj per naztuko kovris
sian buŝon — ; torenta
larmoplur' similis duŝon.

'133 Ŝi prenis sian glazur-
tabureton ; kaj l' meblon metis
antaŭ la fenestron.

'134 En la maldekstra mano,
mezuril' kaj ; tondilo, en la
dekstra mano silko.

'135 Matene ŝi broditan jupon
faris, ; vespere ŝi jaketon
elpreparis.

'136 Per la radioj lastaj l' suno
brilis, ; kun ĉagren-larmoj l'
hejmon ŝi eliris.

,& Dektria parto:

'137 Aŭdinte tiun ŝanĝon l'
oficisto ; tuj forpermeson petis
por reveno.

'138 Veninte al du-aŭ-tri-Lia
disto* ; ekhennis la ĉevalo pro
ĉagreno.

'139 L' edzino tuj rekonis ĝian
henon, ; renkonte iris al ĝi sen
paŝbruo.

'140 Ŝi ekrigardis foren kun
ĉagreno, ; konstatis, ke alvenis
la karulo.

'141 Ŝi manon levis, frapis ŝi
la selon, ; dolore ĝemis kaj
eldiris jenon:

'142 "Post la foriro de vi, ho,
sinjoro, ; afero iras ne laŭ
idealo,

'143 neatendite, kontraŭ nia
volo. ; Ne informiĝis vi pri la
detalo.

'144 Obei devis mi al la
patrino ; kaj min devigis mia
frat' je l' fino.

'145 Se ili jam promesis min
forsendi, ; ankoraŭ kion povas
vi atendi!"

,& Dekkvara parto:

'146 Respondis l' oficisto per
ĉi tio: ; "Gratulon al vi pro la
promocio!

'147 La roko estas dika,
neŝanĝebla, ; ne cedas al
miljara korodado;

'148 fragmito aŭ akoro estas
febla, ; ŝanĝiĝas jam en unu
sola tago!

'149 Vi paŝos plu en gloro kaj
prospero, ; sed falos sola mi al
la infero."

'150 Al l' oficisto la edzino
diris: ; "Pro kio tion vi al mi
babilis!

'151 Kondutis sub devigo ja ni
ambaŭ, ; kiel vi estis, same ja
mi ankaŭ.

'152 Ni intervidu do en la
infero, ; observu ni ĉi vortojn
kun fidelo!"

'153 Mansvingis ili, adiaŭon
diris, ; al siaj hejmoj ili fine
iris.

'154 Ĉu la ĉagrenon de disiĝ'
por morto ; esprimi povus iu
ajna vorto!

'155 Deziris ambaŭ iri for de l'
mondo, ; anstataŭ vivi por
famili-fondo.

,& Dekkvina parto:

'156 Veninte al la hejmo je la fino, ; salutis l' oficist' al la patrino:

'157 "Hodiaŭ furiozas frosta vento, ; la arboj ĉiuj estas sub turmento,

'158 (kaj l' kortajn orkideojn mordas prujno. ;)×

'159 Foriros nun mi, suno de vespero, ; kaj panjo restos sola sur ĉi tero.

'160 Decidis mi mem pri la tragedio, ; do ne blasfemu kontraŭ iu dio!

'161 Vi longe vivu kiel monto ŝtona ; kaj via sano ĉiam estu bona."

'162 Lia patrino je ekaŭd' de tio ; ekveis dum fluadis larmostrioj:

'163 "Vi estas fil' de nobla familio, ; leviĝos al kortega pozicio.

'164 Ja ne pereu nur pro la virino, ; ŝi ne egalas vin — jen la racio!

'165 En l' orienta dom', knabin' tre bona ; plej ĉarmas en la tuta urborondo.

'166 Mi sendos peti por vi ŝian manon, ; kaj baldaŭ venos al ni jam respondo."

'167 Post riverenc' la oficist' reiris ; al sia vaka ĉambro kaj suspiris,

'168 (kaj post pripenso fine li decidis. ;)×

'169 Internan ĉambrom kapon li direktis ; kaj sentis ĉiam plian korturmenton.

,& Deksesa parto:

'170 En tiu tag' ĉevaloj, bovoj
blekis — ; eniris la virin' la
bluan tendon.*

'171 Mallumo post la
vesperiĝo regis, ; meznokta
hor' estigis plensilenton.

'172 "Por mia viv' la fin' ĉi
tago estos, ; forflugos la anim',
la korpo restos."

'173 Ŝi Levis l' jupon, lasis la
silkŝuojn, ; lageten ĵetis sin,
kaŭzante bruojn.

'174 Aŭdinte l' okazajon l'
oficisto ; konsciis pri la fino
de la tristo.

'175 Sub korta arbo paŝojn li
prodigis ; kaj sudorient-branĉe
sin pendigis.

,& Deksepa parto:

'176 Interkonsentis la du-
domaj anoj ; ĉe Huaŝan*
enterigi tiun paron.

'177 Kaj verdaj pinoj, tujoj,
firmianoj* ; en tiu loko formis
nov-arbaron.

'178 La branĉoj ŝirmis unuj la
aliajn ; interplektante l'
verdajn frondojn siajn.

'179 Interne nestas amobirda
paro ; jŭanjang'* kun fideleco
senkompara.

'180 Kun kap' levita tiu par' en
ĥoro ; kantadas kune ĝis
noktmeza horo.

'181 Preterpasantoj haltas,
aŭskultadas, ; kaj penso de
vidvinoj ĉirkaŭvagas.

< *Piednotoj*

'1 Lio = 0.5 km. Kvin-lie ĉi tie signifas "po kvin Lioj". ; Versaĵoj pri disiĝo de geedzoj en Han-dinastio (206 a.K. - 220 p.K.) ofte estas enkondukataj per versoj pri forflugo de birdo kiel ĉi tiuj.

'3 Konghoŭ: antikva ĉina pluka instrumento.

'14 T.e, post la morto.

'62 Vespere de la sepa de la sepa monato lunkalendaro, la knabinoj en antikva Ĉinio preĝis al la feino Teksistino (Vega), ke ŝi helpu ilin lertiĝi en teksado. ; La 19-a de ĉiu monato lunkalendaro estis, en antikva Ĉinio, tago por kunveno de knabinoj por sin amuzi.

'78 En antikva Ĉinio la edzinigitaj virinoj ne povis reveni al sia patra domo sen invito de la parencoj. Tial la reveno de Langi montris eksedziniĝon kaj surprizis ŝian patrinon.

'97 Altranga ŝtatoficisto en antikva Ĉinio administranta regionon pli grandan ol konteo.

'138 Disto = distanco.

'170 En antikva Ĉinio geedziĝa ceremonio kutime okazis en tendo el blua ŝtofo.

'176 Huaŝan (Huashan) estas fama pitoreska monto en Shaanxi-provinco.

'177 Firmiano (Firmiana simplex): speco de rapidkreska arbo kun larĝaj folioj kaj flave-verdaj floretoj en Ĉinajo kaj Japanajo.

'179 Jŭanjang-o (Aix galeniculata): migra birdo ĉiam vivanta en paro, rigardata de la ĉinoj kiel simbolo de fidela amo.>

& Sigurda balado:

< Rekante 23 el 37 batoj por strofo, entute 6600 paŝoj dum 1 horo kaj 2-9 minutoj. Norda Kantaro #4401, la unua parto el kvar. Klarigojn (*) vidu post la strofoj.>

(#Melodioj:

<1,6-1,8:37> (

(# Varianto A: /mimi mire doTi LalSo; LaTi dore mimi; mimi lala la ti; tila sofa mimi; (#Rekantaĵe: mi mifa mi mire do La; LaTi doTi do rere mi mi; lala lala sofa mi; mi mifa mi mire do La; VoVo))?)

(#Strejmoja: /mimi mimi mimi mi; dodo dore mimi; mimi lala la ti; tila sofa mimi; (#Rekantaĵe: mi sofa mi mido Ti La; LaTi doTi do dore mi mi; lala lala sofa mi; mi sofa mi mido Ti La; h))?)

(#Suduroja: /mire mire doTi LalTi ; dodo dore remi; mifa somi so la; lala laso sofa; (# Rekantaĵe: mi sofa mi dodo Ti La; LaSi LaTi do dodo re mi; mila lala laso so; mi sofa mi dodo Ti La; mimi)))×168)+

(&Strofoj:

,& Forĝisto Regin:

'1 /Ĉu vi volas aŭdi nun ; kion ĉi mi kantas ; pri la riĉaj reĝoj ; mi nun ek rakontos.

(×: **Griz portis oron de l' sablo*.** ; **Glavon svingis li kun kapablo.** ; **Sigurd venkis drakon ja.** ; **Griz portis oron de l' sablo.**)

'2 Sigmund, tiel nomas mi ; de l' jarlo filon ; estis la juna Hjordujs, ; ŝi lia edzino.

'3 Tiel gaje trinkas ili ; en la jula festo ; kaj tiel klare sidas ili ; seĝojn de altkresto.

'4 Malpaco iris ; al la granda halo ; kaj tiel ĝi fortiĝis en ; de riĉa reĝo valo.

'5 Tiam estis multe jen ; el riĉa homa rando ; malpaco iris al ; de riĉa reĝo lando.

'6 Malpaco iris ; en riĉan reĝan landon ; metas ili sian batalon ; sude ĉe maran strandon.

'7 Rajdas ili al batalo ; suden sur la strandon ; bravaj fortaj gardis ili ; riĉan reĝan landon.

'8 Metis siajn boatojn ; sude ĉe la strandon ; tiom ruze gardis ili ; riĉan reĝan landon.

'9 Rajdas ili al batalo ; neniu venas re ; poste vivas Hjordujs ; en malĝojo tre.

'10 Rajdas ili al batalo ; venas vivofino ; poste vivas Hjordujs ; Sigmunda edzino.

'11 Hjordujs ŝultras sin ; per blumantelo ; iris sur la kampo antaŭen ; al Sigmund celo.

'12 "Kuŝu sana Sigmund nun ; mia kara ; estas mi en malĝojtempo ; vin viziton fari.

'13 Aŭdu alta Sigmund ; mia kara ; ĉu kuraca estas io ; por viaj vundoj bara?"

'14 "Malfrue por vi Hjordujs ; jen konsilan fundon ; al mi donu balsamon ; kuracan por mia vundo.

'15 Hunding-filoj en luktobruo ; faris vundon ĉi ; estis veneno en la glavo ; ili portis kontraŭ mi.

'16 Kiam al mi venis unua ; vunda tru' ; rompiĝis mia glavo ; en pecojn du.

'17 Kiam al mi venis ; dua vundo ; malbone apud koron ; hakas al profundo.

'18 Prenu vi ĉi tiujn ; glavpartojn du ; ilin al forĝejo ; portu la filo plu.

'19 Kion vi havas en utero ; estas knaba homo ; vi nutru lin al bona forto ; kaj donu Sigurd nomon.

'20 Pri filo nun jen ; por vi mia vorto: ; ĉi tiu sama filo ; venĝu mian morton.

'21 Regin forĝisto loĝas ; ĉe venonta flu' ; al li vi portu ; ĉi glavpartojn du.

'22 Forĝu glavon li el ĝi ; brilan en fasono ; ambaŭn fendi povu ĝi ; feron kaj ŝtonon.

'23 Akra nomiĝas drako ; kuŝas Brilerike ; Regin estas bona forĝisto ; perfidas li praktike.

'24 Mi ne povas Hjordujs ; longe paroli vin ; jen devas esti mortmomento ; nun venanta min."

'25 Turnis ploranta Hjordujs
sin ; de Sigmund for ; ĉiuj ŝiaj
domaninoj ; staris ĉe ŝi deĵore.

.....

'26 Ĉiuj ŝiaj domaninoj ; apud
ŝi lojalis ; kiam edzino
Hjordujs ; senkonscion falis.

.....

'27 Tiam kiel ofte plu ; venis
ĝi en hasto ; reĝo saman
nokton ; serĉis Helon* gasto.

.....

'28 Ne malpli ol tiam volis ;
Hjordujs kostojn savi ; al la
ondoĵ ruĝan oron* ; lasis al
Sigmund havi.

'29 Al la ondoĵ ruĝan oron ; ŝi
lasis al li spesi ; krucon el
arĝento blanka ; signon por
adresi.

'30 Oriente sub monteto kie ;
knaboj ludas en lumo ;
kadavron palan fosis ili ;
malsupren en nigran humon.

.....

'31 Oriente sub monteto kie ;
knaboj venas paroli ; malhelas
ĉi tenebran tagon ; malsupren
en humon soli.

'32 Ploranta nun iris Hjordujs ;
en sia halo sidi ; Hjalprek reĝo
unua estis ; vidvinon jen viziti.

.....

'33 Sigmund reĝo ; de
Hjordujs iris ; Hjalprek reĝo ;
poste ŝin akiris.

'34 Hjalprek reĝo ; de l' jarlo
filo ; li nun ricevis, ; altrangan
edzinon.

'35 Graveda la edzino iras ;
longe naŭ monatojn ; ĝis venis
tiu moment' ; ŝi naskas filon
ŝatan.

'36 Graveda la edzino iras ;
naŭ monatojn konajn ; ĝis
venis tiu momento ; ŝi naskas
filon bonan.

'37 Tiam kiel ofte plu oni ;
kaŝas malfacilon ; iris edzino
al alta ĉambro ; kaj naskas
junan filon.

'38 Ŝi vestas lin per ŝtofoj
bone ; kiam li venis en domon
; Sigurd tiel petis ŝi ; por bona
knabo nomon.

'39 Tielis pri Sigurd ; multas
lia kresk' ; pli li kreskis en
monato ; ol aliaj infanoj en
ses.

'40 Kreskis li ĉe sia panjo ; kaj
sen ambigu' ; pli li kreskis en
monato ; ol aliaj en dek du.
.....

'41 Kreskis li ĉe sia panjo ; ŝi
donis al li progreson ; lernis li
pli en unu monato ; ol aliaj
infanoj en ses.

'42 Kreskis li ĉe sia panjo ;
fortis evolu' ; pli fortiĝis en
monato ; ol aliaj en dek du.

.....

'43 Kreskis li ĉe sia panjo ;
bonis lin fortun' ; pli li gajnis
en monato ; ol aliaj en dek du.

'44 Kreskis li en tiu regn' : als
viro de domin' ; Hjalprek reĝo
; edukis lin.

'45 Kreskis li en tiu regno ;
rapide kaj ne lante ; fariĝis liaj
hakoĵ pezaj ; reĝajn virojn
batante.

'46 Li elstaris en ludkampo ;
sub la ŝildo ruĝa ; lernis ĉiun
ruzon kiun ; oni konkurse
juĝas.

'47 Li elstaris en ludkampo ;
en konkursabundo ; ĉiam kiam
ili pretis ; estis multaj vundoj.
.....

'48 Li elstaris en ludkampo ;
en hero-duel' ; ŝiras grandajn
kverkotrunkojn ; sendas
kelkajn al Hel.

'49 Sidigas la fraŭloj sin ;
koleraĵ ili estis ; "Vian prefere
venĝu patron ; ol tiom nin
molesti."

'50 Sigurd ĵetas ŝildon ruĝan ;
malsupren al la tero ; aŭdinte
morton de sia patro ; nigriĝis
li en kolero.

'51 Ĵetas glavon kaj
luktvestojn ; ne plu lin amuzas
ludo ; kaj eniras al sia patrino ;
kun vangoj en pala ruĝo.

'52 Knabo iras al panjo sia ;
parolas en rekta elano ; "Diru
min pravon patran, ĉiu ;
scivolas pri sia klano.

'53 Nun aŭskultu bona panjo ;
diru el emajlo ; vivon de patro
ĉu prenis iu ; aŭ mortis li sur
pajlo*?

'54 Aŭdu mia bona patrino ;
demandas mi al vi ; ĉu mia
patro veka venkiĝis ; kaŝe
estas al mi.

'55 Aŭdu bona mia patrino ;
veron diru al mi ; kies estis tiu
nomo ; venkis patron li?

'56 Aŭdu mia bona panjo ;
diru al mi de l' benko ; ĉu li
ankoraŭ estas monde ; kiu
patron venkis?"

'57 "Se en mondo pluas kiu ;
vian patron venkis ; estos ne
dum vivas vi ; ke li vin
rekompensas.

'58 Mi ne povas pli vere ; ol ĉi
diri vin ; tiuj estis Hunding-
filoj ; kiuj venkis lin.

'59 Tiuj estis Hunding-filoj ;
kiuj venkis lin ; estos ne dum
vivas vi ke ; ili kompensas
vin."

'60 Sigurd respondas al
patrino ; pove laŭ siaj sentoj ;
"Ofte kreskis al juna hundo ;
buŝe akraj dentoj."

'61 Hjordujs iras al la kestoj ;
ĉiuj en ora garno ; "Jen vi
vidas batalvestojn ; de via
patro en armo."

'62 Ŝi malŝlosas la kestojn ;
kun ora atribuo ; ŝi elprenas la
glavpartojn ; kaj ĵetas al
Sigurd-genuo.

'63 Ŝi elprenas la ĉemizon ;
tute sangmakulan ; "Jen vi
vidas, bona filo, ; vian patran
tumulon."

'64 Ŝi malŝlosas la keston kie ;
oro kaj aĵoj sekretas ; prenas
tiun sangan ĉemizon ; kaj al
lia genuo ĵetas.

'65 Prenas ŝi la glavpartojn ; al
Sigurd donas ŝi ; "Donis via
bona patro ; ja multan bonon
al mi.

'66 Prenu vi ĉi tiujn ;
glavpartojn du ; lasu forĝi ilin
al ; sambona substitu'.

'67 Regin forĝisto loĝas ; ĉe
venonta flu' ; al li vi portu ; ĉi
glavpartojn du.

'68 Al li venigu vi ; ĉi
glavpartojn du ; forĝu li bone
kaj valore ; ĝis vi rajdos plu.
.....

'69 Akra nomiĝas drako ;
kuŝas sur Brileriko ; Regin
estas bona forĝisto ; perfido
lia praktiko.

'70 Iru al rapidfluo, vi ĵetu ;
ŝtonon en riveron ; tian elektu
ĉevalon kun ; malfuĝa
karaktero."

'71 Iris al rapidfluo, li ĵetis ;
ŝtonon en riveron ; tian elektis
ĉevalon kun ; malfuĝa
karaktero.

'72 Li elektigis en la regno ;
neniu lin egalas ; poste jam
nomigis li ; Grizo, Sigurda
ĉevalo.

'73 Frue estis en mateno ; mi
memoru pove ; Sigurd celas
trans riveron ; forĝiston Regin
trovi.

'74 Sigurd saltas al Griza
dorso ; mateno nuras novi ;
poste rajdis li trans riveron ;
forĝiston Regin trovi.

'75 Estis juna Sigurd ; rajdas
al pordo kabana ; Regin ĵetas
forĝaĵojn ĉiujn ; kaj prenas
glavon en mano.

'76 "Aŭdu brava Sigurd ; vi
estas kuraĝa viro ; vojaĝas
kien vi ; kien rajda iro?"

'77 "Nun aŭskultu Regin ; ĉi
tien mia iro ; forĝu por mi
glavon nun ; jen mia deziro."
.....

'78 "Estu bonvena, juna
Sigurd ; min kara estas vi ; se
restos en regno iom da tempo ;
vi estu ĉi nokte ĉe mi."

'79 "Mi ne povas, forĝisto
Regin ; resti jen ĉe vi ;
mankos mi al Hjalprek reĝo ;
el la kortumo ĉe li.

'80 Forĝu glavon vi por mi ;
bonvalora afero ; ambaŭ
fendos mi per ĝi ; kaj ŝtalon
kaj feron.

'81 Forĝu glavon vi por mi ;
brilan en fasono ; ambaŭ
fendos mi per ĝi ; feron kaj
ŝtonon."

'82a Regin je la glavo prenis ;
metis ĝin sur ardon ; dek
noktojn tenis ; li ĝin tie garde.
.....

'82b Regin je la glavo prenis ;
metis ĝin enflame ; dek
noktojn tenis ; li ĝin ĉiam
same.

'83 Dek noktojn tenis ; li ĝin
ĉiam same ; tiam juna Sigurd
for ; rajdinta estis jam.

'84 Frue estis en mateno ; suno
brilas nove ; Sigurd saltas al
Griza dorso ; forĝiston Regin
trovi.

'85 Sigurd saltas al Griza
dorso ; mateno nuras novi ;
poste rajdis li trans riveron ;
forĝiston Regin trovi.

'86 Estis juna Sigurd ; rajdas
al pordo kabana ; Regin ĵetas
ĉiujn forĝaĵojn ; kaj prenas
glavon en mano.

'87 "Estu bonvena, Sigurd ;
forĝis mi glavon ; se vin ne
nocas menso kaj koro ; vi
estos venkohava.

'88 Forĝis glavon mi por vi ;
brilan en fasono ; ambaŭ
fendos vi per ĝi ; feron kaj
ŝtonon."

'89 Sigurd iras amboson
grandan ; firma grundo atendis
; rompe sian glavon ; en
partojn du li fendis.

'90 "Morton de mi, Regin ; vi
meritas ĉar ; min perfidi volis
vi ; per via armilfararo."

'91 Ambaŭn prenas li
glavpartojn ; ĵetas al lia sino ;
tremis Regin forĝisto ; kiel
lilifolio.

'92 Ambaŭn prenas li
glavpartojn ; ĵetas al lia mano
; tremis mano de Regin ; kiel
lilia kano.

'93 "Forĝu vi alian glavon ;
sed tiel forĝu ĝin ; sciu vi
Regin ; vivo ne restos vin.

'94 Glavon vi faru tiom ; forta
en tolero ; ambaŭn fendos mi
per ĝi ; kaj ŝtalon kaj feron."
.....

'95 "Forĝos mi alian glavon ;
estos ĝi sufiĉe ; koron de la
drako ; metos mi kondiĉe.

'96 Por vi juna Sigurd ; forĝos
mi na glav' ; koron de la drako
; vi donu al mi por pag'."

'97 Regin je la glavvo prenis ;
metis ĝin enflame ; tridek
noktojn tenis ; li ĝin ĉiam
same.

'98 Tridek noktojn tenis ; li
ĝin ĉiam same ; tiam juna
Sigurd for ; rajdinta estis jam.
.....

'99 Sigurd saltas al Griza
dorso ; mateno nuras novi ;
poste rajdis li trans riveron ;
forĝiston Regin trovi.

'100 Estis juna Sigurd ; rajdas
al pordo kabana ; Regin ĵetas
ĉiujn forĝaĵojn ; kaj prenas
glavon en mano.

'101 "Estu bonvena, Sigurd, ;
kia via atendo? ; bonan havos
vi superon ; laŭ ĉies
rekomendo.

'102 Estu bonvena, Sigurd ;
forĝis mi na glav' ; se vin ne
nocas menso ; vi vaste vojaĝos
brava.

'103 Forĝis glavon mi por vi ;
brilan en fasono ; ambaŭn
fendos vi per ĝi ; feron kaj
ŝtonon."

'104 Sigurd iras amboson,
hakas ; ĉion en rigardo ; nek
eltenas klaboroj nek laboroj; al
tiom glava hardo.

'105 Tiel hake li Sigurd ; forte
batis ; fendis li amboson ; kaj
la fundon dis.

'106 Kuras rivero el tiu fonto ;
alia ĉe la flanko ; Gram nomas
li glavon ; kuŝantan sur
halplanko.

'107 "Aŭdu glora Sigurd, ;
edzinon serĉas vi ; por simila
ĉefo ; donos vivon mi."

'108 "Nun aŭskultu Regin ; ĉi
tion vi diras al mi ; sed alio
kuŝas koron ; forĝisto Regin,
de vi."

'109 "Tion ĉi, brava Sigurd ;
diru vi min ; kiam vi rajdos
Brilerikon ; lasu min sekvi
vin."

'110 "Unue rajdos mi aŭrore ;
Hundingfilojn trovi ; poste
rajdos mi Brilerikon ;
memoron mi ŝatas kovi.

'111 Unue rajdos mi aŭrore ;
Hundingfilojn faligos ; poste
rajdos mi Brilerikon ; vi ne
kun mi navigos."

'112 Estis Sigurd Sigmundido
; ne mankas al li bonsorto ;
rajdis li tiam en aŭroro ; sin
venĝis patran morton.

'113 Rapide li venkis
Hunding-filojn ; revenis li
poste fortika ; hastan horon
restis li ; li rajdis al Brileriko.

.....

'114 Ĉiujn venkis li Hunding-
filojn ; venis li re sen piko ;
mallongan tempon estis en
regno ; li rajdis al Brileriko.

.....

'115 Trompulo Regin forĝisto
; pensas mem en si ; "Celas vi
al Brileriko ; vin postsekvos
mi."

'116 Estis Sigurd Sigmundido
; rajdas trans arbaro ; lin
renkontis maljunulo ; eksidis
apud pado.

'117 Venis viro sur kampo
antaŭen ; jam nenia rimarko ;
vastan ĉapelon kape portis ; en
manoj finna arko.

'118 Venis viro sur kampo
antaŭen ; strebis li montorande
; havis okulon unun en kapo* ;
butonpantalono gambe.

'119 Estis la juna Sigurd ; al
Brileriko kuras ; renkontis
maljunan viron ; meze sur la
spuro.

'120 Estis la juna Sigurd ;
sursidis bonan ĉevalon ; tiel
diris filoj al mi ; lin batis la
fatalo.

'121 "Aŭdu Sigurd
Sigmundido ; vi estas alta viro
; vojaĝas kien vi ; kien rajda
iro?"

'122 "Unue mi rajdis al ŝilda
bruo* ; la Hunding-filojn trovi
; nun mi rajdas al Brileriko ;
faman lukton provi."

'123 "Aŭdu alta Sigurd ; diru
vi al mi ; kiu estas malgranda
homo ; sekvanto jen kun vi?"
.....

'124 "Forĝisto Regin li
nomiĝas ; drakofrata viro ; ĉar
mi havas lin ĉe mi ; dum ĉi tiu
mia iro."

'125 "Kiu vin petis fosi ; du
truojn ĉi ; morton tiu sama
homo ; generis por vi."

'126 "Regin al mi konsilis ;
fosi truojn du ; ĉar li estas mia
amiko ; dum tiu ĉi veturo."

'127 "Se vin konsilis Regin ;
fosi truojn du ; estas li
fiperfidulo ; mortigi vin faros,
nu.

'128a Bone Sigurd devas vi ;
havi je atento ; ke ne donu al
vi morton ; tiu ĉi serpento*.
.....

'128b Bone Sigurd devas vi ;
gardi je atako ; ke ne donu
morton al vi ; tiu granda drako.
.....

'129 Fosu vi nun truojn du ;
kaj trian apude, ho, ; efiko de
l' veneno ; ĝin varmigu do.

'130 Fosu vi la trian ; vi fosu
ĝin proksime ; efiko de l'
veneno ; fortigos vin anime.
.....

'131 Fosu vi truojn kvar ; se
lacigos vin atako ; gardos vi
vin per tio kontraŭ ;
venensango draka.

'132 Fosu vi la kvaran ; iom
pli longe for ; supren el la truo
; luktos vi lin rigore.

'133 Fosu vi la kvaran ; vi
fosu ĝin apude ; poste vi
Sigurd ; staru en tero kruda."
.....

'134 Drako iris de la oro ;
vasta famo deklaras ; Sigurd
sidiĝas sur Griza dorso ; rajde
sin preparas.

'135 Drako iris de la oro ;
ŝajnas en sekuro ; Sigurd
palpas vundosagon* ; por
glava proceduro.

'136 Tridekulna akvofalo ; sub
ĝi kuŝis drako ; kapo kaj vosto
sur la tero ; kuŝis kurbe lokon.
.....

'137 Tridekulna akvofalo ; sub
ĝi kuŝis drako ; supre estis
ambaŭ bridoj ; kuŝis ventro
lokon.

'138 Supris liaj ambaŭ bridoj ;
sed ventro lokon kovis; estis
la brava Sigurd ; li sian glavon
ŝovis.

'139 Estis rapida Sigurd ;
glavon tiris en tru' ; buntan
drakon fendis li ; en disajn
partojn du.

'140 Sigurd donis hakon belan
; al ĉiuj tre mirenda ; tremis
tiam frondfolioj ; kaj tuta
mondetendo.

'141 Tremis tiam frondfolioj ;
tuta mondetendo ; Sigurd per
sia akra glavo ; hakis talion
fende.

'142 Tiam drako demandis ;
kiam li kuŝis rompe ; "Kiu
estas la kuraĝulo ; hakanta
tiom aplombe?"

'143 "Sigurd vi nomu min ;
Sigmunda filo ; estis la juna
Hjordujs ; ŝi lia edzino."

'144 "Nun aŭskultu Sigurd ;
kion mi diras al vi ; kiu vin
sekvis vastan vojon ; tien ĉi al
mi?"

'145 "Regin estas via frato ;
voje li min gvidis ; li plej
granda perfidulo ; mortigi vin
avidis."

'146 Tion respondis drako ; en
sange kuŝa stato ; "Mortigu vi
forĝiston Regin ; kvankam
mia frato.

'147 Venku vi forĝiston Regin
; kiel vi venkis min ; li plej
granda perfidulo ; mortigi
volis vin."

'148 Diris Regin forĝisto ; je
sia intereso ; "Ĉu al mi nun
Sigurd ; vi donos laŭ
promeso?"

'149 Sigurd pikis al la koro ;
kvankam vojo dura ; fritis ĝin
sur stango ; tridek ulnojn
mezura.

'150 Sigurd mane tro varmiĝis
; tuj en buŝon tiris ; birdojn li
kaj bestojn ĉiajn ; komprenis
kion diris.

'151 Diris al li sovaĝaj birdoj ;
sidis sur kverka branĉo ; "Por
vi mem Sigurd ; estu viando
manĝo."

'152 Sigurd rostis koron ; kaj
tiris ĝin de l' stango ; Regin
kuŝiĝis drinki ; el draka
venensango.

'153 Regin kuŝis drinki ; el
sango de la drako ; Sigurd
morten vundis lin ; per tie
stara hako.

'154 Estis la juna Sigurd ;
glavon svingis plu ; poste li
fendis forĝiston Regin ; en
disajn partojn du.

'155 Multan oron povis tiam ;
Sigurd ekposedi ; ĉar li venkis
la buntan drakon ; kiu
Brilerike predis.

'156 Frue estis en mateno ;
ruĝas antaŭ suno ; ligas li sur
Grizan dorson ; orkestojn dek
duajn.

'157 Dek du orkestojn ŝarĝe ;
li metis post akiro ; supre li
eksidis mem ; laŭ onia diro.
.....

'158 Sin sidigas Sigurd ; rajde
sur la meto ; Griza kuris sur
erikejo ; tiam estis preta.

'159 Dek du orkestojn ;
ambaŭflanke ŝarĝa ; kuris li
trans Tilirojo ; famo min venis
largha.

'160 Griza saltis trans fosajon
; rompiĝis rimeno ; kelkaj
diris al mi tion ; estis
fatalveno.

'161 Kuris ĉevalo en sovaĝejo
; ne konis vojon ĝustan ;
Sigurd dormis en tiu nokto ;
sub malvarma arbusto.

'162 Tiel tretas Griza ; ebene
ŝtonan valon ; Neniu venas tia
poste ; en riĉan reĝan halon.
.....

'163 Nun baladon finos mi ; ne
kantas mi jam favore ; poste
ekos alian kanton ; kaj metos
ĝin plu memoren. ...

,& Kanto de Brinhild:

'164 Aŭdis rimbaladon mi ;
faritan en pli verda lok' ; estis
praunue ĝi ; ekis en Budla
epok'.

'165 En pratagoj reĝo regis ; ni
lin Budlo nomu, ; bredis
bonan li filinon, ; naskita por
sorto bona.

'395 Nun baladon finos mi ; ne
kantas mi jam per favoro ;
poste ekos trian kanton ; kaj
metos ĝin plu en memoron.
.....)

<& Klarigoj al Sigurda balado:

Balado pri Sigurd Fafnon-mortiginto, forĝisto Regin kaj drako (aŭ "serpento") Fafno. Verkis verŝajne Johan Henrik Schrøter (iam ĉirkaŭ jaro 1820). El feroa tradukis Martin Strid (2014). La rakonto venas el Volsunga fabelo kaj estas ilustrita en ŝtonaj runskriboj kiuj aĝas mil jarojn. Sigurd nomiĝas feroe Sjúrdur (Sjeŭrur) kaj germane Siegfried ("Zigfrid"). Opiniis historiistoj ke li estis franko.

Al 131-strofa varianto el Strejmojo (Feroa Fluinsulo), interrete trovebla, ni aldonis 32 kromajn strofojn el 146-strofa varianto kiu estis notata en Sudurojo (Feroa Sudinsulo) kaj presata en 1822. Duoble tradukiĝis strofoj '82 kaj '128. Kaj la vortoj kaj la sinsekvo de la strofoj povas varieti.

Melodio #Strejmoja el centra Feroo kaj #Suduroja el feroa Sudinsulo.

Klarigoj (*):

'1 Sablejo estas malfekunda tero, ofte landlima.

'27 Hel estas diino gardanto de la malhela kaj malvarma regno de morto.

'28 Funebra kutimo estis meti kadavron de estro sur ŝipon kaj bruligi ĝin sur maro kun valorajoj.

'53 Morti sur pajlo signifas morti hejme pro aĝo aŭ malsano, anstataŭ heroe-honore morti en batalo.

'118 Unuokuleco estas atribuo de ĉefdio Votano (Oðin).

'122 Ŝilda bruo: batalo.

'128a Serpento jen signifas drakon.

'135 Vundosago, metaforo pri glavo.

>

& Valdemara balado:

< Rekante 15 el 29 batoj por strofo, entute 7531 paŝoj dum 1 horo kaj 14 minutoj. Klarigojn (*) vidu post la strofoj.>

(# Melodio:

<1,7:29> (/lala sofa fami mifa; sola laso fami; lala sofa remi fala; sofa fami mire;

(#Rekantaĵe: mifa so so; la3la lala lala lala so so; dodo dore mi; mifa so so)

)×258)+

(& Strofoj:

,& Unua parto. Devenoj:

'1 /Venu jam kunigi nin ; en ĉendancon feroan* ; ĉar ni historion konu ; kaj fieru heroan.

(×:; **Kantu forte ; frape paŝu dancon kaj ridetu ; belas nova tag' ; kantu forte.**)

'2 Nun aŭskultu jen baladon ; belan mi rakontos ; pri sinjoro kuraĝa kiu ; duran devon frontos.

'3 En Francujo hugenotojn* ; reĝo persekutis. ; Fuĝis Langleoj de l' despoto ; kaj ekzilon salutis.

'4 En Svedujo poste loĝis ; bona arĥitekto ; ĉar lia prapatro fuĝis ; tien vivprotektan.

'5 Verkis fabelojn por infanoj ; kaj instruajn librojn ; fraŭlino Matilda* kun elano ; voĉis amajn vibrojn.

'6 "En Sudermanlando* vivas ; arĥitekto sperta. ; Estrajn domojn kaj preĝejojn ; li konstruis lerta.

'7 Por norvega parlamento ; Emil* desegnis domon. ; Plu famigis teatrejo ; Dramen lian nomon."

'8 "Svaton jesu, edziniĝu ; al sinjoro Langleo ; ne pro riĉo kaj prestiĝo ; sed familia kreo."

'9 Spetebihale* post la nupto ;
hejmon faris ili ; vivis honeste
sen korupto ; kvar ŝi naskis
filojn.

'10 Frato Filip* inĝeniero ;
kun Nobel' laboris ; poste pri
konstruteĥniko ; Stokholme
profesoris.

'11 Frato Abrahamo* ĥemion ;
diligente studis. ; Profesoro
heliuman ; pezon li konkludis.
.....

'12 Frato Aleksandro* artisto ;
rajdi ĉevalon ŝatis ; pentris
mondon de ekzisto ; povas mi
konstati.

'13 Valdemar'* plej juna filo ;
de Emil kaj Matilda ; kreskis
intelekte brila ; en homamo
milda.

'14 En Polujo judo juna* ;
kreis novan lingvon. ;
Varsovie li eldonis ; per doto
tiun atingon.

'15 Libron cenzuristo rigardis ;
en tempo de siringoj ; en la
rusa, pola, germana ; franca
kaj angla lingvoj.

'16 Unuan libron li al homoj ;
diverslanden sendis ; kaj
reagojn de ranguloj ; kun
espero atendis.

'17 Lernis verkisto Tolstoj
dum horo ; la gramatikon tute
; kaj post studo duhora
ankoraŭ ; komprenis absolute.
.....

'18 Dekkvinjara Antonina* ;
Esperanton lernis ; ĉar ne volis
venkon finan ; atendi ĝis
eterne.

'19 Skribis ŝi leteron kaj ; al
Zamenhofo sendis. ; Lin
kortuŝis vortoj ŝiaj. ; Bone
respondendis.

'20 "En Simferopolo instruas ;
mi ĝin al kamaradoj. ; Pensoj
homaranaj influas ; dum la
lingva studado.

'21 Ni nun esperanton kune ;
ku2n ĝojo lernas. ; Volas
generacio juna ; vivi mondon
modernan."

'22 Venis vortoj de la majstro ;
ankaŭ al Upsalo. ; Otto*
ordiniĝis pastro ; en la
katedralo.

'23 "Valdemaro, ho studanto ;
de l' universitato* ; lingvon
rigardu Esperanton ; certe vi
ĝin ekŝatos."

'24 Valdemar' kaj Otto
Zejdlico ; studis la novan
lingvon. ; Ĉiu poste en sia
ofico ; bone sin distingis.

'25 Ili societon faris* ; por lingvo Esperanto. ; elektiĝis Valdemaro ; ĝia prezidanto.

.....

'26 Ludoviko pensas pri ; homara paca pado: ; "Ĉu la lingvo internacia ; fariĝos monda movado?

'27 Mondolingvo Volapuko* ; perdas da prestiĝo. ; decidis Nurenberga klubo ; esperantistiĝi*.

'28 Volapukon trafis jam ; forlaso kaj disfalo. ; Klubon esperantan fondis ; junuloj en Upsalo.

'29 Dua klubo kaj unua ; por nur Esperanto, ; estu lumo por movado ; monde malgiganta."

.....

'30 "Kara mia edzo, vi ; ne estu maltrankvila. ; Vian lingvon lernas jam ; anaro tuj multmila."

'31 De Valdemara balado nun ; jen parton la unuan ; finas ni sed dancos kune ; baldaŭ* la parton duan.

,& Dua parto.

Ruslandon:

'32 Jen Valdemaran parton duan ; kantos mi al vi tu2j. ; Valdemaro renkontis fruajn ; espojn en Rusu2j'.

'33 "Esperantistoj al Jalto venu!" ; anoncis Ilja Ostrovski*. ; Pra-Pasportan Servon jenan ; devas mi agnoski.

'34 "En La Esperantisto* amikojn ; lingvajn iu invitis" ; diris Valdemar' al Eriko* ; "iru ni viziti.

'35 Kun kamaradoj mi jam fondis ; esperantoklubon. ; Tempas pri uzeblo respondi ; kaj forigi dubon.

'36 Planu ni vojaĝon kune ; trans la maro balta ; ek de Sankta Peterburgo ; ĝis la urbo Jalta."

'37 "Rusoj al Svedujo estas ; hereda malamiko" ; diris Eriko, "Ĉu atesti ; tion en praktiko?"

'38 "Malamikojn ĉu vi diru ; sed jen amikaro" ; diris Valdemaro, "Iru ; ni al Nigra Maro!"

'39 Iris ek sur longa vojaĝo ;
du studentoj svedaj ; pro
krimea espa mesaĝo ;
amikecon kreda.

'40 Tra Finnlando li biciklis ;
Sanktan Peterburgon. ;
Esperanta parolo tiklis ; kun
viro* en tiu urbo.

'41 Esperanton Erik ne sciis ;
eke ne parolis. ; Dum veturo
lernis li ; ĉar komuniki volis.

'42 Ili veturis per fervojo, ;
Moskvon rapidis ; gastis faman
Lev Tolstojon*. ; Lokaj espoj*
gvidis.

'43 Militon kaj pacon*
diskutis ; kaj cenzuron baran. ;
"La Regno de Dio estas ene ;
de vi,* miaj karaj.

'44 Donu preter egoismo ;
spacon al la amo ; kiel fortojn
adicias; paralelogramo.*"

'45 Valdemar' dankemas ĝoja ;
pro la granda saĝo ; kiun
dividis jen Tolstojo ; kaj
kontente mesaĝas.

'46 "En Rusujo kun amikoj ;
ni spertas unuan fojon ;
internacian lingvaplikon ;
poste daŭrigos vojon.

'47 Al Krimeo suna hastos ; ni
trans montan alton ; ĉe Ilja
Ostrovski gastos ; maran
urbon Jalton."

'48 Antoninan Ilja vokis ;
"Venu al gastoj montri ; la plej
belajn krimeajn lokojn ; kaj al
ili rakonti*."

'49 En Krimeo kunestadon ;
ĝuas tri semajnojn. ; Ĝis
daŭrigas ili padon ;
lingvofluon gajnos.

'50 De Sevastopolo ŝipiras* ;
ili konatan adreson ; de
esperanta pioniro ; Borovko*
en Odjeso.

'51 Estis Nikolao la sama ; kiu
el Varsovio ; ricevis la
respondon faman* ; pri
Esperanthistorio.

'52 Li kaj Antonina jam gvidis
; internacian voĉdonon* ; kiun
Odjesa klubo decidis ; pri
reformpropono.

'53 Dankis pro tio Zamenhof' ;
ke ili grave agis ; lin, estontan
teozofon ; kaj ŝin, kiu ĉion
pagis.

'54 Ĉiĉeronis Antonina ; kaj
sen ajna dubo ; bone
reprezentis sian ;
esperantoklubon.

'55 "Valdemar', mi vidas ke ;
vi ja ne estas danda. ;
Eltriviĝis viaj ŝuoj ; pro
paŝado planda."

'56 "Kun vi kara Antonina;
urbon ni promenis. ; Multon
interesan vidis ; ne piedojn
trenis."

'57 Nikolaon Bo2rovkon;
edziniĝis poste ; Antonina
Ĉaikovska. ; Nupton ĝoje
tostu!

'58 En Odjeso Valdemaro ;
kun Vladimir Gerneto* ;
akordiĝis pri refaro ; de
monata gazeto.

'59 "Ĉesis jam La Esperantisto
; ĉar mono mankas. ; Da
abonantoj longa listo ; novan
eldonon dankus.

'60 Ĝi de Tolstoj publikigis* ;
verkon Prudento kaj kredo ;
kio cenzuron rusan instigis ;
ordoni ke ĝi cedu.

'61 La cenzuro esperanton ;
eldoni malpermesis ; sed
revuon en bona kvanto ;
svedoj povus presi.

'62 Gazeton Lingvo Internacia
; parte mi financos. ; Preso
estu tasko via ; jen nia alianco.
.....

'62 Per leteroj mi redaktos ;
esperantogazeton. ; Eldonadon
vi pritraktu ; ĝis dissendo
pretos."

'64 "Gazeton Lingvo
Internacia ; presos mi kaj
eldonos" ; diris Valdemar',
"kaj mi ; amikojn helpajn
konas.

'65 Tiel glate ni evitos ; caran
la cenzuron ; kaj forumon
faros meritan ; por la nova
kulturo."

'66 Ŝipon ili al Istanbulo ;
serĉis el Odjeso ; sed
ŝipestrojn ebriulojn* ; volis tuj
forgesi.

'67 Erik al maristo parolas ;
"Serĉas ni ŝipon ; iri
Konstantinopolon. ; Ĉu per
via skipo?"

'68 "Nia ŝipestro kuŝas
plankon ; eĉ ne povas stari. ;
Brando ne estas lia manko" ;
maristo fideklaris.

'69 Venis per rusa vaporŝipo ;
Konstantinopolon. ; Ĉe
Bosporo brilis urbaj ; turoj sur
markolon.

'70 Aĥmed Paŝa* ilin gastigis
; ridis rondaventra. ; Grand-
sinjoro de l' kortego ; montris
kion li pentras.

'71 De l' maro laŭ Danuba
Rivero ; ili du pluiris, ; preter
ĝia Pordo Fera ; montojn
verdajn miris.

'72 "Restu pli longe en
Hungarujo!" ; Valdemaro
proponis ; "Ne, ni hejmen iru
tuje!" ; Erik lin admonis.

'73 "Budapeŝto min ravas
plu!" ; Valdemaro vokis. ;
"Via monujo havas truon!" ;
lin Eriko mokis.

'74 El Upsalo venas gazeto ;
Lingvo Internacia. ; En la tuta
mondo aperas ; neniŭ alia.

'75 Sur sin tiun taskon prenis ;
Valdemar' Langle' ; doktoro
Krikorc, Pol Nilen' ; kaj
Alberj por ekspedo*.

'76 Kvar klubanoj fondis ĝin ;
kaj poste ili produktis ; dum
kvar jaroj magazinon ; kiu
lingve fruktis.

'77 Gazeton redaktas
Vladimiro ; de distanco
granda. ; Poŝti ĝin klubanoj
iras ; por homoj diverslandaj.
.....

'78 Nikolao trovis lokon ; en
Sankta Peterburgo. ;
Translokiĝis paro Borovko ;
de lando de la sturgo.

'79 Al ili la revuon ; poŝto
pakaĵe liveris. ; La Rusujan
distribuon ; ili letere peris.

'80 Valdemaro pionira ; estas
esperantisto ; kaj per spertoj li
fariĝos ; bona ĵurnalisto.

'81 Valdemaran baladon ni
jam ; finas parton duan ; kaj ni
ĝian parton trian ; baldaŭ
dancos bruan.

,& Tria parto. Revojaĝe:

'82 Nun de Valdemara balado
; kantos mi parton trian ; pri
lia vojaĝado ; en mondo nia.

.....

'83 Al Rusujo rean fojon* ;
Valdemar' sopiras. ; Sanktan
Peterburgan vojon ; li somere
iras.

'84 Bonvenigis geborovkoj. ;
En ŝia utero ; jam embriis*
Valdemara ; venonta
amespero.

'85 Ĝojis Antonina kara ; kaj
en ŝia sino ; kreskis jam por
Valdemar' ; estonta dua
edzino.

'86 "Aleksandro, frato mia ; vi
ĉi tie restis. ; Ĉu Nobela
ekspozicio* ; tre sukcesa
estis?"

'87 "Jes, mi la ornamojn faris ;
pagon ricevis tu2j. ; Antonina
la monon ŝparis ; ni iru al
Italu2j*."

'88 Post Rusujo Budapeŝten ;
venis Valdemaro ; vidi
grandan ekspozicion ; de
hungara miljaro*

'89 Li en Lingvo Internacia ;
skribas artikolojn ; espe pri
vojaĝoj siaj ; kaj amikaj
paroloj.

'90 Al Rusujo trian fojon ;
Valdemar' sopiras. ; Sanktan
Peterburgan vojon ; li somere
iras*.

'91 Por li stampis la sveda
konsulo ; rekomendan leteron.
; "Al ĉi tiu bona junulo ; fidu
en aferoj."

'92 Li veturis per fervojo ;
inter kamparanoj ; viziti
grafon Lev Tolstojon ; en
Jasnaja Poljana*

'93 Devis ŝanĝi vagonaron ; li
en urbo Tula ; ĉe preĝejo
renkontis paron ; povran
ĉifonulan.

'94 Lev lin bonvenigis kore ;
en sia vilaĝo ; kaj dividis kaj
palacon ; kaj profundan saĝon.

.....

'95 Demandis li de Lev
moralon ; post malvenko
ŝaka* ; "Kiel ĝuste agi sen
falo ; en malĥristan vakon?

.....

'96 Mizerulan paron renkontis
; mi ĉe preĝejo dorman. ; Riĉa
mi junulo hontis ; pri almozo
norma."

'97 Lev respondis kun okuloj ;
fajrobriple viglaj ; "Ni ne
kapablas vivi sanktule ; tio
vivon siglas."

'98 Sergej Aleksandroviĉ' ;
tatarâ ĥana pranepo* ; helpon
al Valdemar' dediĉis ; sur
kozaka stepo.

'99 Juĝisto Dmitri Ivaniĉ'* ;
kaj vilaĝa atamano* ; trovis
por li taŭgajn kondiĉojn ; ĉe
Filonovskajanoj*

'100 Kun kozakoj vivi li volis
; en maleleganto. ; Kun Sergej'
kaj Dmitri parolis ; nur en
esperanto.

'101 Pluge, rikolte, draŝe
laboris ; li ĉe kozakoj* pene. ;
Supon kaj nigran panon voris ;
vekiĝis frumatene.

'102 Rusan stepon sur ĉevalo ;
Valdemar' vojaĝos ; post
restado radikala ; en kozaka
vilaĝo.

'103 Sur ĉevalo Zakaulok ;
rajdis li horizonten. ; Rusan
kampanan gastamon ; ĉie li
renkontis.

'104 Sur Zakaulok rajdis al
nordo ; li dum sunis kaj blovis
; kaj ĉe ĉiu kampula pordo ;
koran gastamon trovis.

'105 Kampulojn, amikojn kaj
princinojn ; gastis li sur vojo. ;
Post riveroj kaj ravinoj ;
revenis al Tolstojo.

'106 "En mia dudekkvina jaro"
; diris Valdemaro ; "rajdis mi
kozakan ĉevalon ; ĝis Balta
Maro.

'107 Mi dum iro spertis
pravon ; ke stampita letero ; al
oficulo pruvas gravon ; de
bezona afero."

'108 Jarcentfinon esperanta ;
unua edziĝo vestas. ; Signe
Blumberj* el Akvelando* ;
kaj Valdemaro festas.

'109 "Mielmonate ni vojaĝu ;
foran Samarkandon. ; Rusa
registaro omaĝon ; donos tra
la lando.

'110 Pro letero de reĝo
Oskaro* ; nia grupo disponos ;
tra imperio de rusa caro ; mem
fervojevagonon.

'111 Vi nin sekvu en vojaĝo ;
frato Aleksandro. ; Bildojn
pentru de vilaĝoj ; kaj riveraj
meandroj."

'112 Signe al li naskis filojn ;
bele sane kreskis ; juna Lars
kaj aĝa Emilo* ; bone
adoleskis.

'113 En la granda imperio ; de
la rusa caro ; fermentiĝas
revolucio ; en la laboristaro.
.....

'114 Valdemaro ĝin atestis ;
en aparta libro* ; kiel popolon
trupoj molestis ; murde per
kalibroj.

'115 "Se maltaŭga registaro ;
civitanojn murdas ; al iliaj
pledaj deklaroj ; oni restu
surda."

'116 Fondon de sveda
esperanto;federacio gvidis ;
Valdemaro kaj sen vanto ;
poste ĝin prezidis*.

'117 Verkis Valdemaro pri ;
milito en Balkano*. ; Por la
monda katastrofo ; estis ĝi la
ĉano.

'118 En la mondmilito logis ;
Finnlandon liberiĝi. ; Ilin
Valdemar' apogis ; kampanjis
li prestiĝe.

'119 Dum la rusa revolucio ; al
finnoj libero venis. ;
Valdemaro helpis tion ; kaj
ricevis ordenon*.

'120 Trian jaron de la paco ;
mortis lia Signe. ; Vivo estas
nur donaco. ; Enteriĝis digne.
.....

'121 Valdemaro al Rusujo ;
ĵurnaliste iras*. ; Antoninan li
renkontas ; ŝi problemojn
diras.

'122 "Kara mia Nikolao ; patro
ilia mortis ; kiu al ni
vivsekuron ; kaj monon
hejmen portis.

'123 Ĉu vi povas al Svedujo ;
mian filinon preni ; ke mi
povu la aliajn ; sola en vivo
teni?"

'124 "Nina venu al Stokholmo
; plu muzikon studi. ; Ĉe mi",
diris Valdemaro ; "povos
pianon ludi."

'125 Enamiĝis Valdemaro ;
kaj la juna Nina. ; Ŝi fariĝis
post du jaroj ; lia novedzino*.
.....

'126 Mi la trian parton nun ;
rakontis Valdemaran ; kaj ni
poste dancos kune ; ankaŭ la
parton kvaran.

**,& Kvara parto.
Hungarlandon:**

'127 Nun mi kantos kvaran parton ; pri Valdemar' kaj Nina. ; Mondo tre malbone fartos ; pro malamo kulmina.

.....

'128 Lernis Esperanton frue; Valdemar' kaj regis. ; Li dek unu lingvojn flue ; kaj parolis kaj legis.

'129 Germanujon humiligis ; la venkintoj militaj ; kio kontraŭreagon instigis ; civilizon spitan.

'130 Eĉ pli Hungarujon rabis ; paco Trianona. ; Restis por miljara nabo ; lando nur triona*.

'131 Rajdis Valdemar' ĉevalon ; tra hungara lando* ; por ekkoni ĝin pli bone ; ol de fervojrando.

'132 En sia kvindeknaŭa jaro ; rajdis Valdemaro ; puston longe sur ĉevalo ; tra lando de hungaroj.

'133 Ekinstruis li svedan lingvon ; en universitato* ; kaj studantojn judajn ŝirmis kontraŭ rasismaj batoj.

'134 Li en Budapeŝto laboras ; en lingva fakultato ; kaj rimarkas ĉe ĥristanoj ; mankon de kompatato.

'135 Post verkado, tradukado ; kaj kontakta kreo ; fariĝis li de l' ambasado ; kultura ataŝeo*.

.....

'136 Adolf Hitler* sen skrupuloj ; homojn tre malamas. ; Kontraŭ judoj, maldekstruloj ; amasparoloj flamas:

'137 "Judoj kaj ciganoj estas ; senvaloraj rasoj. ; El ili neniu restu ; pace ni ne lasu.

'138 Al ni arjoj* ankaŭ slava ; raso malsuperas. ; Jes, la onidiroj pravas ; ili ne prosperos."

'139 Nazia partio sen kompatato ; homojn malestimas. ; Judoj, slavo, demokratoj ; regon ilian timas.

'140 Pli da teritorio postulas ; nazia retoriko. ; Libro brulas, kapoj rulas ; antaŭ la svastiko*.

'141 Plojn Germanujo atakas* ; grakas generaloj. ; Dua mondmilito diskrakas ; landojn al bataloj.

'142 "Diplomatoj sovetaj foriru!" ; Hungarujo postulas. ; Valdemar' eskortis ilin ; sekure ĝis Istanbulo.

'143 Hungarujo sendas trupojn ; lukti kontraŭ rusoj ; por eviti germanan okupon ; kiel aŭstroj* ĵuse.

'144 Stalingradon germanoj tuŝas ; en batalo* decida. ; Ilin de tie rusoj repuŝas ; okcidenten rapide.

'145 Martan tagon la nazioj ; faras hungare puĉon*. ; Valdemaro vidas defion ; "Komenciĝos buĉo."

'146 Valdemaro kaj Per Anger* ; en ambasado sveda ; antaŭvidis regi sange ; nazia murdobsedo.

'147 "Adolf Ajhmann* el Germanujo ; venis forigon gvidi. ; Judojn li kolektas tuje ; sendos al perfido.

'148 Judojn for nazioj portas ; en tro malgranda spaco. ; En vagonoj centoj mortas ; pro premiĝo kaj laco.

'149 Mi ne mem atestis tion ; sed aliaj vidis ; kaj al ni rakontis ĉion. ; Dume neniu ridis.

'150 Al mi estis granda ŝoko" ; diris Valdemaro ; "Eĉ por turni sin mankas loko ; en malluma staro.

'151 Al mi estis granda skuo" ; diris Valdemaro ; "Eĉ por turni sin mankas truo ; en la densa staro.

'152 Malantaŭ ŝlositaj klinkoj ; en kunpremo merda ; plurajn tagojn eĉ sen trinko ; multaj prudenton perdas.

'153 Ĉu ni povas helpi homojn ; resti en sekuro ; kaŝi sin en ŝirmaj domoj ; for de sanga spuro?"

'154 "Mi pasporton doni povas ; se iu rilaton ; por si al Svedujo trovas ; ankaŭ nur privatan."

'155 Al Per Anger Valdemaro ; respondas per informo. ; "Necesas nun vivsava faro ; ekster kutima normo.

'156 Karlo Luc* en ambasado ; svisa simile faras. ; Registaron li persvadis. ; Kartoj arestojn baras.

'157 Kaŝas li homojn de arestoj ; en eksa fabriko vitra ; ŝirmas ilin de molestoj ; kaj mortigoj arbitraj.

'158 Kaj mi tiel same faros ;
kvankam kontraŭ juro. ;
Homojn kaŝi ni preparos ;
inter amikaj muroj."

'159 Diris Per aserton pravan ;
"Helpu, jes, per domoj ; rajton
vivi ĉiuj havas; homoj estas
homoj."

'160 "Homoj estas homoj, ĉiuj
; havu rajton vivi" ; diris Per,
"Vi helpu al tiuj ; provu ni
intensive.

'161 Certe ni ne povos ĉiujn ;
savi de pereco" ; diris Per, "sed
helpu tiujn ; provu per ĉiu
ideo."

'162 Sagokrucanoj* homojn
ĝenas ; akre kaj minace. ;
Valdemar' kaj Nina penas ;
aŭdace kaj senlace.

'163 Valdemar' maljuna
bravas ; kontraŭ ili kuraĝi. ;
"Ili ne igu mortigejen ;
homojn alvojaĝi."

'164 En sia sepdekdua jaro ;
en ombro de milito ; taskon
sur sin Valdemaro ; prenas
teruron spiti.

'165 Valdemar' kaj Nina
Langleo ; kaŝas multajn
homojn ; ĉe amikoj malobee ;
en privataj domoj.

'166 Helpas homoj al la paro ;
en la savaj agoj. ; Multaj
homoj ordinaraj ; laboras ja
sen pago.

'167 Kelkajn kaŝas ĉe
monaĥojn ; kelkajn en
lernejoj. ; Ilin flegas kaj
prizorgas ; kiom eblas pleje.
.....

'168 Savoreta transporta servo
; havas eĉ ŝarĝaŭton ; kaj
kampare manĝaĵrezervon ; ne
priparolu laŭte.

'169 Per hungara amikaro ;
judojn save kaŝas ; ili kaj ĉion
eblan faras. ; Morto strate
paŝas.

'170 Nun de balado
Valdemara ; kaj pri brava
Nina ; finas ni la parton
kvaran ; kaj tuj dancos kvinan.
.....

,& Kvina parto.

Ruĝakruce:

'171 Finis ni la parton kvaran ;
kaj nun ekas kvinan. ;
Alparolis Valdemaron ; lia
edzino Nina.

'172 "Grafo Folke Bernadot"*
novas ; en Ruĝakruca estraro.
; Ĉu ni lin interesi povas ; veni
ĉe hungarojn?"

'173 "Kara Nina, bona ideo" ;
Valdemar' respondis ; " li
estos brila korifeo ; Ruĝan
Krucon fondi."

'174 Eksterlandan ministerion
; Valdemar' entretis ;
ĝeneralan sekretarion* ; li
renkonti petis.

'175 "Grafon akceptu
Bernadoton. ; Helplaboro
gravas ; Ruĝa Kruco Sveda
fondota ; urĝe homojn savos."
.....

'176 "Ne ricevus li permeson ;
tra Germanujo veni ; sed mi
pensas ke sukcesos ; vi la
gvidon preni."

'177 "Tamen Ruĝan Krucon
ĉu mi ; ankaŭ reprezentos ;
por al homoj helpi dume ; en
militaj turmentoj?

'178 Ruĝan Krucon certe mi
do ; urĝe organizos ; por al
homoj kun rapido ; doni
vivprovizojn."

'179 Sur maljunajn ŝultrojn
prenas ; Valdemar' la gvidon. ;
Tio sagokrucanojn ĝenas. ;
Planas ili perfidon.

'180 Sagokruco kaŝejojn
serĉas ; por fuĝantojn trovi. ;
Kaptatoj multajn larmojn
verŝas ; ĉar sin kaŝi ne povis.
.....

'181 "Homojn la nazioj kaptas
; estas granda krizo. ; Kara
Nina, ni adaptu ; nian
organizon.

'182 Ĉi leterojn ni eldonu ;
kvazaŭ fotan pasporton. ;
Povas ĝi protekti homon ;
kontraŭ brutaj morto.

'183 Homon savos tia ĉi ;
letero de protekto. ;
Sagokrucano ne kuraĝos ; tiun
jam difekti.

'184 Montris vojon Karlo
Luco ; kiel deportojn eviti. ;
Fridriĥ Born* de Ruĝa Kruco ;
age lin imitis.

'185 Konstantino Karadja*
rumano ; Anĝel Sanz-Briz*
hispano ; Anĝel Rotta* de
Vatikano ; laboras kun sama
plano.

- '186 Jeson al kvarcent protektleteroj ; aŭtoritato donas ; kvankam eskapi de danĝeroj ; multaj pli bezonas.
- '187 Oficeje stampu paperojn ; kiel vivsavilojn. ; Ruĝakrucajn protektleterojn ; havu multaj miloj.
- '188 Al uniformulo ĝi ; imponos per bela stampo. ; Ĉu ĝi vere validas, tion ; kaŝu inter krampoj.
- '189 Oni dokumentojn respektos ; de Ruĝa Kruco Sveda ; juran bazon ne suspektos ; kaj arestojn cedos."
- '190 Sagokrucanoj leterojn grumblas ; de Ruĝa Kruco Sveda ; sed ne scias ke juro stumblas ; ilin validaj kredas.
- '191 Karlo Luc, Anĝelo Rotta ; Konstantino Karadja ; kaj Valdemaro judojn kvotas ; eviti regon sovaĝan.
- '192 Helpis al Anĝel Ĝorĝo Perlaska* ; post la puĉo dua ; por ke protekto ne fiasku ; en batalo brua.
- '193 Koncentrejon Birkenaŭon ; du kaptitoj fuĝis. ; Ili raporton* verkis baldaŭ ; kies mesaĝo muĝos.
- '194 Ĉasis ilin la nazioj ; veron por estingi. ; Tamen hungarajn judajn estrojn; tiu raporto atingis.
- '195 Juda kontraŭstara ligo ; volis ne paroli ; pri timiga koleriga ; aŭŝvicprotokolo.
- '196 Filip fon Frojdiger* vokas ; "Legu jen raporton! ; Adolf homvaloron mokas ; puŝas nin en morton.
- '197 En la koncentrejo nazioj ; judojn amase gasas ; milojn mortigas pro nenio ; vivi neniun lasas."
- '198 "Montru!" Valdemaro diris ; "Jen do la fina flanko. ; Pri la judaj sortoj ni miris. ; Nun ni scias, dankon.
- '199 Ĉi raporton mi tradukos ; kaj al reĝo sendos. ; Gustav* estas mia amiko. ; Ni reagon atendu."
- '200 Danielson* ambasadestro ; ne raporton kredis. ; "Elrigardu tra fenestro ; maleblas tiel procedi.
- '201 Sesdek mil homojn jam ; en majo, ne povas esti. ; Demandu al registaro tamen ; ĉu oni tion atestis."
- '202 Valdemar' al oficiro ; petas klarigi ombron. ; "Ĝeneralstabano, ni miras ; ĉu ne troas ĉi nombro?"

'203 "Okdek mil homojn ili ;
jam vagonare forportis. ;
Ĉiusemajne dudek kvar mil ;
pli dividas ĉi sorton."

'204 Fine Valdemar' sukcesas ;
sendi la leteron. ; "Ho,
Gustavo, mi promesas ; ke ĝi
diras veron.

'205 Hajnriĥ Himler* gvidas
en regno ; judan finan solvon.
; Ili laŭ la granda desegno ;
fariĝos fumo kaj polvo."

'206 Skribis al Horti Mikloŝ
Gustavo ; Valdemar'
transdonis ; kaj parolis pri
hasto grava ; al ŝtatestro
imponis.

'207 "Horti, deportojn
malpermesu ; el Hungarujo
judajn ; ke amaŝtransportoj
ĉesu ; kaj mortigoj krudaj."
.....

'208 "Bone ke vi al mi venas ;
kun ĉi reĝa mesaĝo: ; Ĝin mi
serioze prenas ; kun registara
engaĝo."

'209 Malpermesis registaro ;
judojn fortransporti ; baldaŭ
post la Valdemara ; pledo ĉe
Mikloŝ Horti.

'210 Pro la reĝa telegramo ; de
Gustavo Kvina ; ili ne sendas
judojn al flamoj ; en bruligo
fina.

'211 Skribas Valdemar' leteron
; al Karlo* princo. ; "Moŝto,
helpon konsideru ; kontraŭ
ekstermo grinca.

'212 Por la Ruĝakrucaj pagoj ;
ni bezonas monon ; kaj pro
multaj helpaj agoj ; pliajn kvar
personojn."

'213 "Pensas mi, akceptu vi ;
nespertan ĉi Raulon. ; Per vi
ambaŭ ja evitos ; multaj
homoj brulon."

'214 Venis Raul Valenberj'* ;
ĥaosan Budapeŝton ; kaj
instruis lin Per Anger ; eluzi
konsulveŝton.

'215 Rajtas Raul fari veran ;
ambasadpasporton. ; Multajn
li elskribas, homoj ; do
eskapas morton.

'216 Raul' ricevis multan
monon ; de judoj en Usono. ;
Kredis rusoj do ke estis ; li
usona spiono.

'217 Valdemaro de Ruĝa
Kruco; neniun monon ricevis.
; Kunlaborantojn preskaŭ
ducent ; estri sen ĝi li devis.
.....

'218 Savas Raulo per
pasportoj ; nur ĉasatajn judojn.
; Valdemaro savas ĉiajn ;
homojn sen ekskludo.

'219 Kanto pri Valdemar' kaj
Nina ; longe jam progresas ;
jam ni dancis parton kvinan ;
kaj baldaŭ dancos sesan.

,& Sesa parto. Militfine:

'220 Faris Valdemar' kaj Nina
; savlaboron sukcesan. ; Jam
ni dancis parton kvinan. ;
Venas parto sesa.

'221 En aŭtuno rusa avanco ;
Germanujon minacos. ; Horti
finas aliancon ; kaj proklamas
pacon.

'222 Sagokruco puĉon faras* ;
en la sama tago. ; Nun neniu
rajto staras ; kontraŭ teruragoj.
.....

'223 Oni malpermesis judojn ;
eliri el la ghetto ; sed
kadavrojn en Danubon ;
ĉiutage ĵetas.

'224 Nina en Monahinejo ; de
la Sankta Koro ; kun estrino
Hildegardo ; nokte savlaboras.
.....

'225 Malfermiĝas pordo subite
; "Vivu Salaŝio*!" ; krias deko
da plenarmitoj ; kelkaj en
ebrio.

'226 "Ha! Por tiaj paperoj
malbenaj ; tuta jen fabriko. ;
Ni judaĉojn ĉiujn prenas. ; Vi
vin identigu!"

'227 Vipas kaj tablon pistole
martelas ; ili kaj blasfemas ;
monon kaj ornamaĵojn ŝtelas ;
monahinoj tremas.

'228 Postan tagon ili revenas ;
serĉante judojn, ; ĉiujn en la
domo ĝenas ; sed maltrafas la
trudoj.

'229 Sagokrucanoj sen
uniformo ; murdas en amoko.
; Oni ne du noktojn dormu ;
en la sama loko.

'230 Sagokruco Valdemaron ;
al morto juĝas ; ĉar li
vivpereon baras ; por multaj
kiuj fuĝas.

'231 Sagokruco jam lin ĉasas ;
kun mortiga celo. ; Valdemar'
malsana kuŝas ; en malvarma
kelo*.

'232 Flanken la kurtenon tiras
; bruto plenarmita. ; Valdemar'
rigardas kun ; indiferento
spita.

'233 Bruto lin rigardis zorge ;
ĝis el iu angulo ; iu diris
"Estas nur ; malsana
maljunulo."

'234 Estis lia ŝanco bona ; ke
razado mankas. ; Lin brutulo
ne rekonas ; pro la barbo
blanka.

'235 El la kela ĉambro tiu ;
bruto re eliras. ; "Ĉu Langleon
trovis vi?" ; brutkamarado
miras.

'236 "Ne, li ne estas tie" ;
respondis la unua. ; "Ĉu vi
certas? Mi ne kredas!" ; diris
tuj la dua.

'237 Enrigardis ankaŭ la dua ;
zorge Valdemaron ; sed ne
povis identigi ; lin tiu barbaro.
....

'238 Enrigardis bruto dua; por
certecon havi. ; "Mi ne povas
lin rekoni ; vi do tamen
pravis."

'239 Tiel sub milita vintra ;
budapeŝta korto ; Valdemar'
saviĝis de ; la sagokruca
morto.

'240 Malkonate li aspektis ;
pro vizaĝo barba. ; Tial ne
kaptiĝis li ; de Morto murde
varba.

'241 Budapeŝton ĉirkaŭprenis
; soveta sieĝo. ; Anoj
sagokrucaj ĉagrenis ; urbe en
la neĝo.

'242 Konkeris Budapeŝton ;
soveta armeo*. ; Pluvivantojn
de juda ghetto ; savis de pereo.
....

'243 Rodja Malinovskij*
malferma ; urbo ĝin deklaris. ;
Ĉion ajn soldatoj rajtas ; sen
puno fari.

'244 Nina diris "Monahinojn ;
la soldatoj perfortos. ;
Ruĝakrucajn vestojn ŝirme ;
mi al ili portos."

'245 Baldaŭ soldatoj rusaj
venis ; tra la doma pordo ; kaj
komencis virinojn ĝeni ; en
minaca ordo.

'246 Al soldatoj Nina kriis ;
ruse per forta voĉo ; "Ĉu vi
helpantojn sindonajn
perfortos? ; Meritas vi
riproĉon!"

'247 Junaj soldatoj al ŝi
respondas ; haltis preskaŭ
plore ; "Estimata patrino, ni
hontas ; nin pardonu elkore!"*
.....

'248 Junaj soldatoj honton
sentas ; kun okule larmo ;
"Estimata patrino, ni pentas ;
nin pardonu en armo!"

'249 Raul' ne kredis ke
danĝeris ; por li soveta flanko
; sed ĉe rusoj malaperis ; kaj
mortis en Lubjanko*.

'250 En printempo paco sonis
; ĉesis jam pafado. ; Nova
registaro ordonis ; forlasi
ambasadon.

'251 Paro Langle' Svedujen
venas ; sen eĉ unu groŝo. ; Sin
vivteni ili penos ; kun
malplena poŝo.

'252 Libron li verkis, Agoj kaj
tagoj ; en Budapeŝto* , kaj
mendis ; helpon per aŭtora
pago ; kaj Hungarujen sendis.
.....

'253 Ĥaason en Budapeŝto* ;
libre Nina rakontis ; pri
danĝeroj tre honeste ; kiel
homoj volontis.

'254 Oficiala rekono mankis ;
por Valdemar' kaj Nina ; sed
honore oni dankis ; ĉi heroojn
fine.

'255 Ricevis de Ruĝa Kruco
medalon* ; ordenon de Norda
Stelo* ; justuloj inter la
popoloj* ; deklaris Israelo.

'256 Se vi povas pli rakonti ;
pri Langlea faro ; strofon
verku por tondronta ; balado
Valdemara.

'257 Jen baladon Valdemaran ;
kantis mi kaj prave ; kaj la
lingvon tuthomaran ; kaj
multajn vivojn* li savis.

'258 Nun mi finas la baladon ;
veran Valdemaran. ; Lian
nomon tenu ĉiam ; en memoro
karan.)

<& Klarigoj al Valdemara balado:

Verkis kaj komponis Martin Strid (2015).

(*):

'1 En Feroaj Insuloj travivis ĝis moderna tempo malnova tradicio ĉendanci baladojn.

'3 Hugenotoj estis kalvinistoj, viktimoj de religiaj masakroj, kiuj ekde jaro 1685 amase forlasis Francujon. Cento el ili alvenis al Svedujo.

'5 Mathilda Söderén (1832–1904), eldonisto kaj verkisto.

'6 Svede "Södermanland" aŭ "Sörmland", provinco sveona sudokcidentaŭ Stokholmo.

'7 Emil Viktor Langlet (1824–1898), arĥitekto.

'9 Spetebyhall, bieno en sudermanlanda paroko Lerbo apud Katrineholm'. Nupto estis en 1864.

'10 Filip Langlet (1866–1950), laboris konstruiste ĉe Robert Nobel dum 1890–1893 kaj sekretario ĉe Alfred Nobel 1896–1897 kaj 1899–1937 instruis en Tehnika Altlernejo de Stokholmo.

'11 Abraham Langlet (1868–1936), doktoro pri ĥemio, instruis en Chalmers Tehnika Altlernejo en Gotenburgo 1896–1933. Grafologo.

'12 Alexander Langlet (1870–1953), artisto kaj multjara prezidanto de Gotenburga Artista Klubo.

'13 Valdemar Georg Langlet (1872 decembre 17-an –1960 oktobre 16-a), pionira svedespo kaj ĵurnalisto.

'14 Ludwik Lejzer Zamenhof (1859–1917) eldonis Unuan Libron en 1887.

'18 Antonina Ĉajkovska (1872–1948), pionira rusespo.

'22 Otto Zeidlitz (1860–1943), svedespa multlingvulo, pastrigis en 1888.

'23 V. studis en Upsala universitato dum jaroj 1891–1894.

'25 Upsala Klubo Esperantista fondiĝis en 1891.

'27 Planlingvon Volapük inventis kaj publikigis germana pastro Johann Martin Schleyer en jaro 1879. ; Klubo germane "Nürnberger Weltsprachenverein" en 1888 forlasis Volapukon por Esperanto.

'31 Laŭbezone anstataŭu la vorton "baldaŭ" vorto "poste", "tuj" aŭ "nun".

'33 Ilja Ostrovski (1855–1910+?), kuracisto, anoncis en monata gazeto La Esperantisto en 1895 bonvenigon en sia domo.

- '34 "La Esperantisto", plej unua espa gazeto, eldoniĝis en Nurenbergo, Germanujo, dum jaroj 1889-1895. ; Erik Etzel, kamarado de V. en Upsalo.
- '40 Sinjoro W. Waher scipovis paroli nur estone, ruse kaj espe. Kun li V. unuafoje parolis espe sen alia lingvo ebla.
- '42 Lev Tolstoj (1828-1910), grafo kaj verkisto ; Inter la moskvaj rusespoj kiuj akompanis la svedojn menciigis nomo Puĉkovski.
- '43 Ruse "Vojna i mir", kvar volumoj de Lev Tolstoj 1865–1869 ; "Carstvo Boĝije vntri vas" 1894, malpermesita de la rusa cenzuro.
- '44 Ĉi tiun rezonon de Tolstoj citas V. en "Till häst genom Ryssland" ("Sur ĉevalo tra Rusujo") 1898, sur paĝo 46.
- '48 Antonina rakontis krimeajn popolfabelojn, kiujn V. poste publikigis en sveda gazeto.
- '50 La vaporŝipo nomiĝis Miĥail. ; Nikolaj Afrikanoviĉ Borovko (1863–1913), instruisto, ĵurnalisto kaj pionira rusespo.
- '51 Nikolao Borovko sendis al Z. leteron en 1895(?) demandante kio kondukis Z.on al esp. La respondon Vladimir Gernet el la rusa tradukis en esperanton kaj publikigis en Lingvo Internacia.
- '52 Tiu voĉdono okazis en 1894.
- '58 Vladimir Gernet (1870–1929), pionira rusespo, ĥemiisto kaj vinberinstitutestro.
- '60 En la dua numero de 1895.
- '66 Du vaporŝipojn ili malelektis pro la drinkemo de ties anglaj ŝipestroj. Ili iris per ŝipo Jekaterina II.
- '70 Ahmed paŝao, membro de Grand-sinjora Kortego de la sultano de Otomana Imperio.
- '75 "Lingvo Internacia" eldoniĝis en Upsalo 1895–1899, poste alilande. Unue faris ĝin V., d-ro Sven E. Krikortz (-1931), Paul Nylén (1870-1958) kaj Per Ahlberg (1864-1945).
- '83 La dua rusa vojaĝo de V. estis en jaro 1896.
- '84 Nina Borovko-Langlet (1896–1988) naskiĝis en aŭgusto baldaŭ post la dua vizito de V.
- '86 Aleks laboris por petrolea ekspozicio de Nobel.
- '87 Poste Aleks kaj V. kune vojaĝis al Polujo, Hungarujo kaj Italujo.
- '88 En Budapeŝto oni festis en jaro 1896 mil jarojn post la "landpreno" de Hungarujo.
- '90 Estis en jaro 1897.
- '92 Jasnaja Poljana ("Luma Kampo"), vilaĝo 180 kilometrojn sudob Moskvo.
- '95 Tiun gravan por li interparolon priskribas V. en sia libro "Till häst genom Ryssland", paĝojn 79–84.
- '98 Sergej Aleksandroviĉ, rekta prapranepo de Ŝahin Ĥan Geraj kaj tronheredunto de Tatarujo Krimea.
- '99 Dmitri Ivaniĉ, vilaĝa paca juĝisto en Filonovskaja en 1897. ; La atamano, tio estas kozaka estro,

nomiĝis Pugaĉev ; Filonovskaja, vilaĝo en Don-kozaka regiono, 680 kilometrojn sudorientob Moskvo.

'101 En Filinovskaja V. loĝis kun la familio de Pavl Stepaniĉ Fokin kaj liaj edzino Marja Varfolomejevna, filino Ŝurenka, fileto Ivan, patrino Olga Markovna, fratino Dunja, bofrato Avrelian kaj ilia dekkvinjara filino Vanda.

'108 Signe Paulina Blomberg (1876-1921), flegistino, filino de Karl Evert Blomberg kaj Paulina Grosskopf, edziniĝis al V. en sia hejmurbo Åbo (suome Turku), Finnlando, tiama Rusujo, en 1899. ; Akvelando (svede Åland, suome Ahvenanmaa), insulara provinco finnlanda kaj svedlingva en Balta Maro.

'110 Oscar Dua (1829–1907), reĝo de Svedujo 1872–1907 kaj de Norvegujo 1872–1905.

'112 Emil Langlet (1900–1966), Lars Langlet (1903–1981).

'114 Svede "Om revolutionsrörelsen i Ryssland" ("Pri la revolucia movado en Rusujo") 1906, pri jaro 1905.

'116 Sveda Esperanto-Federacio fondiĝis en 1906. V. estis ĝia prezidanto ĝis 1909.

'117 Svede "Om kriget på Balkan" ("Pri la milito en Balkano") 1912.

'118 Svede "Frihetskorsset av tredje klass", suome "Vapaudenristin ritarikunta", 1918. Finnlando sendependiĝis en 1917.

'121 V. iris al Moskvo en 1923.

'125 V. kaj Nina geedziĝis en 1925.

'130 Laŭ Traktaĵo de Trianono la 4-an de junio 1920 Hungarujo perdis 72 procentojn de sia teritorio kaj 62 procentojn de sia loĝantaro.

'131 V. rajdis 1000 km-ojn tra Hungarujo en 1931. Svede "Till häst genom Ungern" 1934.

'133 Ek de 1932 V. instruis la svedan en Pálmány Péter universitato en Budapeŝto.

'135 V. estis nepagata sveda kultura ataŝeo en Budapeŝto 1938–1944.

'136 Adolf Hitler (1889–1945), nazia partiestro 1921–1945 kaj diktatoro de Germanujo 1933–1945.

'138 Arja, el sanskrita vorto por "nobla", nazie signifas ana al la propra (germana) "raso", ĝenerale homo helkolora haŭte, hare kaj okule.

'140 Svastiko, aŭ hoka kruco, antikva sunsimbolo, uzita por nazia partio.

'141 Germanujo invadis Polujon en 1939 septembre 1-an.

'143 Germanujo okupis Aŭstrujon en 1938 marte 12-an.

'144 Batalo de Stalingrad (antaŭe nomata Caricin, poste Volgograd) daŭris de 1942 aŭguste ĝis 1943 februare.

'145 Germanoj puĉis Hungarujon 1944 marte 19-an.

'146 Per Anger (1913–2002), sveda diplomato.

- '147 Adolf Eichmann (1906–1962), alta oficiro de nazia polico Schutzstaffel.
- '156 Carl Lutz (1895–1975), svisa diplomato.
- '162 Hungare "Nyilaskeresztes Párt – Hungarista Mozgalom", hungara nazieska partio dum 1935–1945.
- '173 Folke Bernadotte (1895–1948), sveda princido kaj grafo. Lin murdis israelanoj en Jerusalemo dum lia pacmisio por Unuiĝintaj Nacioj.
- '174 La ĝenerala sekretario de la eksterlanda ministerio nomiĝis Arnóthy-Jungert.
- '184 Friedrich Born (1903–1963), svisa diplomato, delegito de Internacia Komitato de Ruĝa Kruco de majo 1944 ĝis januaro 1945.
- '185 Constantin Karadja (1889–1950) rumana diplomato ; Ángel Sanz-Briz (1910-1980) hispana diplomato ; Angelo Rotta (1872–1965), apostola nuncio.
- '192 Giorgio Perlasca (1910–1992), itala negocisto.
- '193 Vrba-Wetzlerraporto, 1944 aprile, unu el la "Auschwitz-protokoloj", verkita de eskapintoj de Birkenau, nome Walter Rosenberg alias Rudolf Vrba (1924–2006) kaj Alfréd Wetzler (1918-1988).
- '196 Pinchas Freudiger (??–19??), ekleziestro kaj membro de Juda Konsilantaro en Budapeŝto.
- '199 Gustaf Kvina (1858–1950), reĝo de Svedujo 1907–1950.
- '200 Ivan Danielson (1880–1963), sveda diplomato.
- '205 Heinrich Himmler (1900–1945), estro de nazia polico Schutzstaffel dum 1929–1945.
- '201 Horthy Miklós (1868–1957), hungara ŝtatestro dum 1920–1944.
- '211 Prins Carl (1861–1951), reĝido de Svedujo, estro de Sveda Ruĝa Kruco 1906-1945.
- '214 Raoul Wallenberg (1912–1947), sveda diplomato.
- '222 Sagokruca puĉo okazis 1944 oktobre 16-an.
- '225 Ferenc Szálasi (-1946), estro de Sagokruca Partio 1932-1946, mortpunita.
- '231 Ĉi epizodon priskribas Björn Runberg en sia libro "Valdemar Langlet – räddare i faran" ("V. L. – savanto en la danĝero") 2000, paĝon 37.
- '242 Soveta armeo prenis Budapeŝton en 1945 januare 16-an.
- '243 Rodion Malinovskij (1898 – 1967), soveta marŝalo kaj ministro pri defendo 1957-1967.
- '247 Pri ĉi epizodo Nina foje parolis, diris Pieter Langlet kaj Monika Langlet-Forsberg, genepoj de V., en 2015 aprile.
- '249 Lubjanko, malliberejo en Moskvo kaj centro de soveta spiona agentejo NKVD, poste nomata KGB. Supozeble tie en 1947 Raul' mortis.

'252 Svede "Verk och dagar i Budapest" 1946. La monon pro la libro V. uzis por sendi krizan helpon al Hungarujn.

'253 Svede "Kaos i Budapest" 1982, espa traduko en 2001.

'255 Svede "Röda Korsets silvermedalj" 1946 ;
"Nordstjerneorden" 1949? ; hebree
"Hasid Ummot Ha-'Olam", "Jad Vašem" 1965.

'257 Oni taksas ke la Langlea agado en la militfino savis inter dekmil kaj dudek mil homojn, sed eble pli.

>

& Morta princino kaj sep herooj:

< Per melodioj #Harpa rekante 22 el 31 batoj por strofo, entute 8525 paŝoj dum 1 horo kaj 24 minutoj, kaj #Nova rekante 13 el 23 batoj por strofo, entute 6325 paŝoj dum 1 horo kaj 6 minutoj. Rimfabelon ruse verkis Aleksandro Puŝkin (1830). Tradukis Ivan Lubjanovskij. Baladigis, komponis kaj novan rekantaĵon aldonis Martin Strid (2015). Alternative eblas uzi melodion kaj rekantaĵon de Harpa rimaĵo (Hørpu ríma).>

(#Melodioj:

((#Harpa: <1,7:31> /La La SiLa TiTi TiTi; TiLa SoFa MiMi; LaLa LaTi doTi LaTi; do Ti La a; La SiLa TiTi TiTi; TiLa SoFa MiMi; Mi LaLa LaLa LaTi; do Ti La a)

?

(#Nova: <1,6:23> /so so soso fami soso; mimi mi mi redo mimi; (#Rekantaĵo: soso soso laso fami; remi fafa faso fami; redo mimi rere do do))×275)+

(&Strofoj:

,& Unua parto:

'1 (& Harpa rimaĵo:

Car' edzinon kisis laste

(×:; – vin invitas kuri – ;)

Kaj forrajdis senprokraste.

(×:; **Sorĉistoj, ; Estu ĉe l' junulino, ; vin invitas kuri, ; ilin akceptu zorge, ; sorĉistoj!**)) ?

(&Nova:

Car' edzinon kisis laste ; Kaj forrajdis senprokraste.

(×: **La spegulo veron diras, ; ŝin ĵaluzan ĝi inspiras, ; la spegulo veron diras.**))

'2 Tra fenestro al la voj' ; Ŝi rigardis en malĝoj'.

'3 De maten' ĝis sunsubiro ; Atendante en sopiro

'4 Karan edzon. Pro la streĉ' ;
 La okuloj larmas eĉ,

'5 Sed ne venas la amato. ;
 Nur sur la ebena plata

'6 (Blovas neĝa turnovent', ;)×

'7 Naŭ monatoj jam forfluas, ;
 Ĉe fenestro ŝi enuas,

'8 Kaj en nokto de Novjar' ; Ŝi
 filinon naskis. Car'

'9 En la sama nokt' revenis, ;
 Li, pri kiu koro ĝemis,

'10 Frumatene je la fest' ; Li
 revenis post forest'.

'11 Kiam li al ŝi aliris, ; Ŝi,
 vidante lin, ekspiris

'12 Kaj pro forto de l' impres' ;
 Ŝi formortis antaŭ mes'.

,& Dua parto:

'13 Car sopiris sen konsolo ;
 Sed ja tedas viv' en solo;

'14 Kiel songo pasis jar', ;
 Reedziĝis nia car'.

'15 Diri veron, junedzino ;
 Estis vere ja carino:

'16 Bela, svelta je statur' ; Kaj
 prudenta, estis nur

'17 Ŝi fiera kaj kaprica, ; Tre
 ĵaluza kaj malica.

'18 Servis ŝin por tualet' ; Ŝia
 doto – spegulet',

'19 Multekosta, bela, krome ;
 Ĝi paroli povis home.

'20 La carino kun ĝi nur ;
 Babiladis kun plezur',

'21 Ŝi rigardis ĝin konstante ;
 Kaj demandis koketante:

'22 "Diru, hela, ĉu laŭ ver' ;
 Estas mi sur tuta ter'

'23 La plej bela, plej impoza, ;
 Pleje blanka, pleje roza",

'24 La carino en la gaj' ;
 Fingroklakas, ridas kaj,

'25 Koketante per okuloj, ; Sin
 admiras en spegulo

'26 Kaj kun bela sinbalanc' ;
 Rondas ŝi en flua danc'.

,& Tria parto:

'27 Sed filin' de l' car' ermite ;
Kreskis, kaj nerimarkite

'28 Ŝi disfloris kiel roz' ; Kun
ĉarmec' sen ia poz';

'29 Brovoj nigraj, buŝ' korala,
; Koro milda kaj morala;

'30 Ŝi jam estis fianĉin' – ;
Princ' Elizo svatis ŝin,

'31 Kaj la patro-car' konsentis,
; Kiel doton li prezentis

'32 dudek urbojn al la princ' ;
Cent bienojn en provinc'.

'33 Antaŭ la edziĝofest' ;
Caredzin' en luksa vest'

'34 En spegulo sin admiras ;
Kaj al ĝi denove diras:

'35 "Nu, spegulo mia hela, ;
Ĉu mi estas la plej bela,

'36 La plej blanka sur la ter'?"
; La spegulo: "Vi laŭ ver'

'37 Estas bela ja sen manko, ;
Sed plej bela kaj plej blanka
.....

'38 Estas tamen la princin'" . ;
Jen desaltis la carin',

'39 Per la dentoj akraj skrapis;
Per la man' spegulon frapis;
.....

'40 "Abomena mensogul'! – ;
Krias ŝi al la spegul',

'41 Ĉu ŝi povas min egali? ;
Ĉu ŝi rajtas min rivali?

'42 Jen elkreskis la unik'! ; Ŝia
blanko – artifik':

'43 La patrin' gravedis kiam, ;
Neĝon nur rigardis ĉiam!

'44 Ne! Nenie sub ĉiel' ; Pli ol
mi estas bel'.

'45 Diru tuj kaj sen mensogo: ;
Estas mi la plej alloga,

'46 La plej bela en la mond'!" ;
Sed denove la respond':

'47 "La princino, estas vero, ;
La plej bela sur la tero".

'48 Kion fari? Ĵetas ŝi ; En
kolero kaj envi'

'49 La spegulon sur la plankon
; Kaj ordonas al Ĉernavka

'50 En densejon de arbar' ;
Kun filino de la car'

'51 Iri kvazaŭ por promeno, ;
Ŝin kunligi per rimeno,

'52 Tie lasi ŝin sub pin', ; Por
ke lupoj manĝu ŝin.

,& Kvara parto:

'53 Kun virino eĉ diablo ;
Lukti estas ne kapabla.

'54 En densejon de arbar' ;
Kun filino de la car'

'55 Ĉambristino sin direktis. ;
Ĉion la princin' konjektis,

'56 Kaj sin turnis en impet' ;
Al Ĉernavka kun la pet':

'57 "Ho, kompatu min
bonkore, ; Lasu vivon! Mi
favore

'58 Rekompencos danke vin, ;
Kiam estos mi reĝin".

'59 Kaj Ĉernavk' al pet' sin
klinis, – ; Al princin' ŝi ja
inklinis, –

'60 Ŝin ne lasis al tortur', ; Ne
kunligis ŝin per ŝnur',

'61 De kruela morto savis ;
Kaj tiele adiaŭis:

'62 "Gardu dia vin favor", – ;
Diris ŝi kaj iris for.

'63 "Nu?! – renkontis ŝin
carino, – ; Kiel fartas la
princino?"

'64 Kaj respondas ŝin
Ĉernavk': ; "Tie, en arbara
faŭk',

'65 Ŝi, per ŝnuro kunligita, ;
Sian morton senevitan

'66 Nun atendas. Raba best' ;
Ŝin formanĝos sen protest".

.....

'67 Kaj la famo ve-malveris: ;
"Carfilino malaperis!"

'68 Ĝemas car' en kora splen'.
; Sed Elizo en ĉagren'

'69 Preĝe al ĉiel' apelis ; Kaj
ĉevalon sian selis, –

'70 Fianĉinon en la vast' ;
Rajdis serĉi sen prokrast'.

,& Kvina parto:

'71 La princino nia kara ; Sola vagis en arbaro

'72 Kaj, vaginte ĝis maten', ;
Vidas domon sur eben'.

'73 Boje hundo ŝin renkontis, ;
Tamen tuj humile hontis –

'74 Svingis voston. Plena ord',
; Sed neniun en la kort',

'75 Vidas ŝi neniun homon. ;
Time ŝi aliris domon;

'76 Sur peronon levis sin, ;
Prenis anson la princin',

'77 Pord' mallaŭte ekĉarniris ;
Kaj en ĉambron ŝi eniris;

'78 En la ĉambr' nenia son', ;
Pura tablo sub ikon',

'79 En angulo forn' kahela, ;
Sur la vand' tapiŝo fela.

'80 Vidas ŝi kun la esper': ; Ne
minacas ŝin danĝer',

'81 Ĉar videble bonaj homoj ;
Loĝas en ĉi tiu domo.

'82 Ekmastrumis ŝi kun gaj', ;
Tuje hejtis fornon kaj

'83 Ĉe ikono de l' Eterna ;
Eklumigis ŝi lucernon,

'84 Kaj kuŝiĝis sur la forn' – ;
Klinis sin pro laca dorm'.

'85 Al tagmanĝo tempo fluas;
En la korto iu bruas, –

'86 Sep bravuloj post moment'
; Venas al apartament'.

'87 La plej aĝa miras: "Dio! ;
Kiel pura estas ĉio!

'88 Dum forestis ni, en dom' ;
Ja mastrumis iu hom'.

'89 Kiu? Ho, vin manifestu ;
Kaj al ni amiko estu:

'90 Se maljuna estas vi, ;
Onklo iĝos vi al ni;

'91 Se junul' rozvanga, frato ;
Estos vi al ni amata;

'92 Kaj se vi maljunulin', ; Do
ni nomos vin patrin';

'93 Se fraŭlino, de hodiaŭ ;
Estu vi fratino nia".

'94 La princin' ĉe tiu vok' ;
Levis sin de sia lok',

'95 Al la mastroj ŝi aliris ; Kun
salut' kaj tiel diris:

'96 "Min pardonu pro vizit' ;
Sen permeso, sen invit".

'97 Fratoj laŭ parol' divenis, ;
Ke princin' al ili venis;

'98 Ili petas ŝin al tabl' ; Kaj
regalas kun afabl',

'99 Vinon en pokal' proponas ;
Kaj eltrinki ĝin admonas;

'100 Sed rifuzas la princin' ;
Eĉ gluteton de la vin' , –

'101 Ŝi konfesis kun domaĝ' ;
Ke lacigis ŝin vojaĝ'.

'102 En mansardon ŝin la
fratoj ; Akompanas delikate,

.....

'103 Kaj sur lito post kurten' ;
Lasis solan ĝis maten'.

,& Sesa parto:

'104 Tag' post tag' sinsekve
fluas, ; La princino ne enuas

.....

'105 Kun sep fratoj en arbar'. ;
Dum okupoj pasis jar':

'106 Fratoj en maten' por ĉaso
; Rajdas kampen por anasoj;

.....

'107 Aŭ por ĵeti en batal' ;
Saracenon de ĉeval';

'108 Aŭ por haki kapon favan
; De tatar' per akra glavo;

'109 La princino hejme dum ;
Sin okupas per mastrum',

'110 Gardas ordon kaj kuiras. ;
Fratojn ŝin ne kontraŭdiras,

.....

'111 Ili ŝin respektas. Nu, ;
Kial venis do enu'?

,& Sepa parto:

'112 Kaj ekamis ĉiuj fratoj ;
La princinon delikate.

'113 Foje ĉiuj en maten' ; Ŝian
ĉambron venis. Jen

'114 La pli aĝa diras: "Sciu, ;
Vi – fratin' al ni, kaj ĉiu

'115 el la sepo amas vin, ; Kaj
deziras je edzin'.

'116 Ĉar ne estas ebla tio, ; Vi
pacigu nin pro dio,

'117 Kies laŭ la korinklin' ;
Volas iĝi vi edzin',

'118 Bofratino por aliaj? ; Kia
do respondo via?

'119 Kial vi en la konfuz' ;
Klinis kapon? Ĉu rifuz'?"

'120 "Karaj fratoj, ĉiuj saĝaj ;
Estas vi, kaj plej kuraĝaj,

'121 Mi vin dankas pro l'
honor', ; Pro kareso kaj favor',
.....

'122 Mi vin ĉiujn amas, ŝatas,
; Min propono via flatas, –

'123 Se malveron diras mi, ;
Punu min kruele di';

'124 Sed svatiĝ' – por mi
surprizo, ; Ĉar mi jam al princ'
Elizo

'125 Ĵuris esti fianĉin' ; Kaj
eterne ami lin".

'126 Kaj la sep herooj daŭre ;
Staras mute en bedaŭro.

'127 Fine diras aĝa frat': ; "Nin
pardonu pro la svat',

'128 Pro rifuz' ni certe tristas, ;
Tamen plue ne insistas".

'129 "Mi ne kulpas pri rifuz",
– ; Diras ŝi en la konfuz'.

'130 La sep fratoj eksuspiris ;
Kaj silente sin retiris.

'131 Ree ĉiuj en konsent' ;
Vivas frate, sen pretend'.

,& Oka parto:

- '132 Dume ofte la carino ;
Pensis pri la belulino
- '133 Kun malamo kaj ekscit' ;
Longe kuŝis sub la lit'
- '134 Polvkovrite la spegulo. ;
Fine prenis el angulo
- '135 Ĝin carino pro scivol' ;
Kaj denove en frivol'
- '136 Antaŭ la spegulo dandas ;
Kaj kokete ĝin demandas:
- '137 "Bonsaluton! Nun laŭ
ver' ; Al mi diru kun sincer',
.....
- '138 Ĉu mi estas la plej bela, ;
La plej blanka sub ĉielo?"
- '139 "Vi, – responde sonas
voĉ', – ; Estas bela sen riproĉ';
.....
- '140 En arbaro vivas tamen ;
Izolite kaj senfame,
- '141 En amika frata rond' ; La
plej bela en la mond'"
- '142 La carino ektumultis ;
Kaj Ĉernavkon ekinsultis:
- '143 "Vi, sentaŭga, trompis
min!..." ; Ĉion pentis la
knabin',
- '144 La carin', kolere ruĝa, ;
Vipis ŝin per leda skurĝo
- '145 Kaj decidis en obstin': ;
"Plu ne vivu la princin'"

,& Naŭa parto:

- '146 Atendante fratojn, linon ;
Ŝpinis foje la princino,
- '147 Kaj subite antaŭ pord' ;
Hund' ekbojis en la kort'.
- '148 Ŝi – fenestren: sur
perono, ; Vidas ŝi, per
irbastono
- '149 En terur' defendas sin ;
Kontraŭ hund' almozulin'.
- '150 "He, atendu nur
sekundon, ; Tuj forpelos mi la
hundon,
- '151 Kvietigos ĝin per pan', ;
Kaj regaloj vin per flan'"
- '152 "Belulino, savu, kara, ;
Min de tiu ĉi barbaro!
- '153 Mordas min malica best',
; Ĝi formanĝos min sen rest'!
.....
- '154 Jen hundaĉo furioza!" ;
Ĵus princino kun almozo
- '155 Sur perono montris sin, ;
Ŝin la hundo kun obstin'
- '156 Al almozulin' ne lasas, ;
Proksimiĝi embarasas.
- '157 Furioze en eksalt', ;
Saltas, bojas ĝi sen halt',
- '158 "Kial Falko tiel bestas? ;
Eble ĝi malsata estas?

'159 Kaptu, jen!..." Kaj flugas pan'. ; Panon lerte per la man'
 '160 Kaptis la almozulino. ;
 "Mi vin dankas, belulino,
 '161 Gardu vin je dio ben'. ;
 Pro la pano – kaptu, jen!"
 '162 Al princin' sukplena
 pomo ; Flugas roza kaj
 aroma...
 '163 Falko, kvazaŭ en frenez',
 ; Saltas, bojas en eksces'...
 '164 Sed princin', al hundo
 spite, ; Kaptis pomon.
 "Apetite
 '165 Manĝu ĝin. Pro via pan' ;
 Mi tre dankas vin, infan'..."

 '166 La almozulino diris, ;
 Riverencis kaj foriris.
 '167 Al princino ĝis la frunt' ;
 Saltas la fidela hund',
 '168 Ekscitite, ĝeme bojas, ;
 Kvazaŭ ĝi averti volas:
 '169 "Ĵetu pomon, ĵetu for!" ;
 Sentas ja la hunda kor'...
 '170 Gladas Falkon ŝi karese ;
 "Kial bojas vi senĉese?
 '171 Kuŝu, Falk'!..." Kun tiu
 vort' ; Iris domon ŝi el kort',

'172 Riglis pordon de la domo,
 ; Sur la tablono metis pomon

 '173 Kaj ekŝpinis, sed la pom'
 ; Logis ŝin per la arom', –
 '174 Estis freŝa ĝi, sukoza, ;
 Diafana, ore-roza,
 '175 Saturita per miel' ;
 Travidigas semojn ŝel'...
 '176 Pomon post tagmanĝ'
 intencis ; Manĝi ŝi, ne
 paciencis –
 '177 Ĝi allogis, tentis ŝin. ;
 Prenis pomon la princin',
 '178 Al korala buŝo portis, ;
 Etan pecon ŝi demordis...
 '179 Kaj subite, dio! jen ; Iĝis
 pala, kaj en sven'
 '180 Ŝi mallevis manojn
 blankajn, ; Pomon lasis sur la
 plankon,
 '181 En okuloj – la nebul'; Sub
 ikonon en angul'
 '182 Ŝi senspire benken falis, ;
 Morta ombro ŝin vualis.
 '183 Jen revenas post pelĉas' ;
 Fratoj hejmen kun amas'
 '184 Da akiro plej abunda, ;
 Kaj renkonten kuras hundo
 '185 Kun freneza laŭta boj'. ;
 "Nin atendas la malĝoj!" –
 '186 Pensas fratoj kaj rapidas ;
 En la domon, ahe vidas

'187 Malfeliĉon. Kune falk' ;
Kuras kun rikana faŭk',

;;;

'188 Kun bojad' la pomon
mordas, ; Konvulsioj ĝin
ektordas,

'189 Ĝi mortfalas: je venen' ;
Estis pomo plena. Jen

'190 Antaŭ la fratino morta ;
Staras fratoj nun sen vorto,

'191 Klinis kapojn en angor', ;
En sopiro kaj dolor',

'192 Enterigi tuj intencis, ;
Tamen poste alipensis,

'193 En vizaĝ' serena pac', ;
Ŝajne dormas ŝi pro lac',

'194 Freŝa ŝi sur tablo kuŝas, ;
Mortosignoj ŝin ne tuŝas.

'195 Tri tagnoktoj trenis ŝin – ;
Ne vekigis la princin'.

'196 Fratoj post funebra rito ;
La kadavron senspiritan,

'197 Envolvitan per vual', ; En
la ĉerkon el kristal'

'198 Metis por ripoz' eterna;
Ĉerkon portis en kavernon

'199 Noktomeze en solen', ;
Per fortika gisa ĉen'

'200 Ĝin pendigis al kolonoj, ;
Balustradis ĝin per ŝtonoj.

'201 Antaŭ tombo de l' fratino' ;
Fratoj preĝe klinis sin:

'202 "Dormu vi en ĉerko via, ;
Estingiĝis pro envio

'203 Sur la tero via bel', ; Vin
akceptu la ĉiel';

'204 Ni vin amis kore, frate, ;
Gardis vin por la amato,

'205 Sed vi restis la fraŭlin', ;
Nur la ĉerko brakas vin".

,& Deka parto:

'206 La carin' en sama tago, ;
Certa pri malica ago,

' 207 (Ree diras en frivol': ;)×
.....

'208 "Ĉu mi estas la plej bela,
; La plej blanka sub ĉielo?"
.....

'209 "Vi – responde sonas voĉ'
– ; Estas ĉarma sen riproĉ',

'210 La plej blanka, la plej
bela, ; Pleje rava sub ĉielo".
.....

,& Deka parto:

'211 Sed Eliz' tra tuta land' ;
Rajdas jam de rand' al rand',
.....

'212 Fianĉinon li senĉese ;
Serĉas, tamen sensukcese,

'213 Kaj malĝojas pli kaj pli, ;
Pridemandas homojn li,

'214 Por la helpo ilin vokas, ;
Ili lin nur sole mokas;

'215 Kaj Eliz' sin turnas nun ;
Kun demando al la sun';

'216 "Vi rondiras, suno hela, ;
Tutan jaron en ĉielo,

'217 Frostan vintron al la ter' ;
Vi venigas post somer',

'218 Vidas ĉion rand-al-rando,
; Do respondu al demando,

'219 Fianĉinon serĉas mi, ;
Eble ŝin renkontis vi?"

'220 "Ne, mi vidis ŝin nenie, ;
Eble ŝi jam mortis ie, –

'221 Lin respondis hela sun', –
; Eble mia frato, lun',

'222 Fianĉinon vidis vian, ; Do
demandu fraton mian".

'223 Ĵus alvenis la vesper', ;
Kaj eklumis lun' al ter',

'224 Turnas sin Eliz' juna ;
Kun alvoko al la luno:

- '225 "Luno, luno, mia frat', ;
Orumita kurba spad',
- '226 Helokula, vangeronda, ;
Vi leviĝas super mondo
- '227 Kaj admiras ĉiu stel' ;
Vian marŝon en ĉiel'.
- '228 Ne rifuzu je respondo: ;
Eble ie en la mondo
- '229 La principon vidis vi, – ;
Gefianĉoj estas ni".
- '230 "Ne, – respondis luno
hela, – ; Mi ne vidis vian
belan,
- '231 Mi ja staras hje deĵor' ;
Nur en mia vica hor'.
- '232 Eble dum deĵcor' alia ;
Fianĉino pasis via".
- '233 Princo ĝemas: "Kien
nun?" ; Sed daŭrigas klara
lun':
- '234 "Ĉesu ĝemi en turmento,
– ; Eble ion scias vento,
- '235 Ĝi vin helpas ĉe malĝoj',
; Nun adiaŭ. Do al voj!"
- '236 Jen Elizo kun impeto ;
Turnas sin al vent' kun peto:
.....
- '237 "Vento, vent', potencia
vent', ; Vi en blua firmament'
.....
- '238 Nubamasojn lude pelas, ;
Marajn ondojn vi ŝancelas,
- '239 Vi obeas nur al di', ; Kaj
neniun timas vi.
- '240 Ĉu rifuzos vi respondon?
; Eble ie en la mondo
- '241 La principon vidis vi – ;
Gefianĉoj estas ni".
- '242 Kaj respondas vent'
impeta: ; "Tie, trans river'
kvieta,
- '243 Altas mont' ĉe horizont', ;
Grot' profunda en la mont',
- '244 Tie en la grota halo ;
Pendas ĉerko el kristalo,
- '245 Ĝin subtenas gisa ĉen', ;
Ĉirkaŭ tiu ĉi teren'
- '246 Videblas spur' nenia, ; En
la ĉerk' – princino via".

,& Dekunua parto:

'247 Flugis, blovis pluen vent'.
; Jen Elizo kun lament'

'248 Al dezerta monto iras, ;
Fianĉinon li deziras

'249 Adiaŭi per la kis'. ; Jen
sur vojo de Eliz'

'250 Altas mont' kun nuda
verto, ; Ĉirkaŭ monto – spac'
dezerta,

'251 Faŭkas groto. En sopir' ;
Li rapidas al enir'.

'252 Antaŭ li en grota halo ;
Pendas ĉerko el kristalo,

'253 En la ĉerko – ho destin' –
; Morte kuŝas la princin'.

'254 Frapis li per mano forta ;
Ĉerkon kun princino porta,

'255 Ĉerko krevis, kaj princin'
; reviviĝis, levis sin,

'256 Balancante sin je ĉenoj, ;
Per okuloj miropplenaj

'257 Ekrigardis ĉirkaŭ si: ;
"Kiel longe dormis mi!..."

'258 Kaj subite lin ekvidas... ;
"Ah!..." Kaj ambaŭ plore
ridas.

'259 Li alpremas ŝin al kor' ;
Kaj el groto portas for.

'260 Parolante dum la vojo, ;
Ili iras hejmen ĝojaj.

'261 "Princ' Eliz', – trumpetas
fam', – ; La princinon trovis
jam".

,& Dekdua parto:

'262 Bopatrin' en ĉi momento ;
En spegul' kun memkontento

.....

'263 Sin admiris en frivol' ;
Kaj demandas kun scivol':

'264 "Ĉu mi estas la plej bela,
; La plej blanka sub ĉielo?"

.....

'265 "Vi, – responde sonas
voĉ', – ; Estas bela sen riproĉ',

.....

'266 Sed plej bela sub la suno
; Estas la princino juna!"

'267 La spegulon en koler' ; Ŝi
frakapas je la ter',

'268 Al la pordo ŝi rapidas, ;
Bofilon mire vidas,

'269 Falas sojlen ŝi sen vort' –
; Ŝin subite trafis mort'.

'270 Post la enterig' solena, ;
Post funebra rit' konvena

'271 Kun permeso de la car' ;
Geedziĝis juna par'.

'272 Estis pompa la festeno, ;
Multegasta la kunveno.

'273 Mi lipharojn en pokal' ;
Ankaŭ trempis ĉe la bal'.

↗